

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра обліку і аудиту

«До захисту в ЕК»

«До захисту допущено»

Директор інституту (декан факультету)

Завідувач кафедри

_____ Шеремет О. О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ Чернелевський Л. М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

«__» _____ 2021 р.

«__» _____ 2021 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійної програми «Облік і аудит»
на тему: **Обліково-аналітичне забезпечення розрахунків з покупцями**

Виконав: здобувач IV курсу, групи БО-4-9

Ткаченко Юлія Дмитрівна

(підпис)

Керівник Ткаченко Надія Марківна

(підпис)

Рецензент Арич Михайло Іванович

(підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній роботі немає запозичень із праць інших авторів без відповідних посилань.

Здобувач _____
(підпис)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра обліку і аудиту

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійна програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку і аудиту

_____ Л. М. Чернелевський

“27” січня 2021 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Ткаченко Юлії Дмитрівни

1. Тема роботи «Обліково-аналітичне забезпечення розрахунків з покупцями»
керівник роботи Ткаченко Надія Марківна професор д.е.н

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затвержені наказом закладу вищої освіти від 27 січня 2021 року № 50-КС

2.Строк подання здобувачем роботи 31 травня 2021 р.

3. Вихідні дані до роботи форма № 1-к Баланс (Звіт про фінансовий стан), форма № 2-к Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), форма № 3-к Звіт про рух грошових коштів, форма № 4-к Консолідований звіт про власний капітал, форма № 5 Примітки до фінансової річної звітності, П(С)БО 10 «Дебіторська Заборгованість»

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) дослідити поняття розрахунків з покупцями стосовно обліку, аналізу та аудиту; дослідити відображення кореспонденцій рахунків розрахунків з покупцями; дослідити економічні показники з обліку розрахунків з покупцями; проаналізувати шляхи удосконалення проведення аудиту; дослідити хід обліку запасу «Розрахунків з покупцями» на базі 1С на ПрАТ «Оболонь»

5. Перелік графічного матеріалу виробнича структура ПрАТ «Оболонь»;структура бухгалтерії ПрАТ «Оболонь»; документування операцій зі зберігання та обліку розрахунків з покупцями; схеми комп'ютеризації з обліку розрахунків з покупцями.

7. Дата видачі завдання 27 січня 2021 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вступ	04.02.21	<i>виконано</i>
2.	Розділ 1: «Бухгалтерський облік щодо обліково-аналітичного забезпечення розрахунків з покупцями на ПрАТ «Оболонь»»	11.03.21	<i>виконано</i>
3.	Розділ 2: «Економічний аналіз діяльності ПрАТ «Оболонь» щодо обліково-аналітичного забезпечення розрахунків з покупцями».	09.04.21	<i>виконано</i>
4.	Розділ 3: «. Внутрішній і зовнішній аудит та державний контроль за дотриманням чинного законодавства України щодо обліково-аналітичного забезпечення розрахунків з покупцями на ПрАТ «Оболонь».	До 20.05.21	<i>виконано</i>
5.	Загальні висновки і пропозиції	До 26.05.21	<i>виконано</i>
6.	Перелік використаної літератури	До 31.05.21	<i>виконано</i>

Здобувач

_____ (підпис)

Ткаченко Ю. Д.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Ткаченко Н.М.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Дана кваліфікаційна робота на тему «Обліково-аналітичне забезпечення розрахунків з покупцями» містить: 61 сторінок тексту, 12 таблиць, 10 малюнків, 43 найменувань джерел використаної літератури.

В даній кваліфікаційній роботі було розглянуто процеси обліку розрахунків з покупцями на ПрАТ «ОБОЛОНЬ» особливості бухгалтерського обліку, аналізу підприємства і аудит.

Дана дипломна робота була складена зі вступу, трьох розділів, загальних висновків та пропозицій, переліку використаної літератури та додатків.

У першому розділі роботи було розглянуто історії та становлення фінансово-господарської діяльності ПрАТ «ОБОЛОНЬ», схеми виробництва та управління, опис структури бухгалтерії, форми організації обліку товариства. Описано документообіг на ПрАТ «ОБОЛОНЬ», описано його облікову політику. Розкрито головні аспекти аналітичного та синтетичного обліку процесів ремонтів основних засобів за національними стандартами, особливості розкриття інформації в фінансовій та первинній звітності.

У другому розділі розкриваються аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності на ПрАТ «ОБОЛОНЬ» за 2019-2020 роки.

У третьому розділі було охарактеризовано теоретичні та практичні основи аудиту розрахунків з покупцями та розглянуто методику його проведення.

Після проведеної роботи було зроблено висновки та запропоновано пропозиції щодо вдосконалення обліку та аналізу дебіторської заборгованості, організації та методики проведення його аудиту на ПрАТ «ОБОЛОНЬ».

Ключові слова: *покупці, розрахунки з покупцями, дебіторська заборгованість, розрахунки.*

Annotation

This qualifying work on "Accounting and analytical support of payments to customers" contains: 61 pages of text, 12 tables, 10 figures, 43 names of sources of literature.

This qualification work considers the processes of accounting settlements with customers at PJSC "Obolon" features of its accounting, analysis and audit.

Thesis consists of an introduction, three sections, general conclusions and suggestions, a list of references and appendices.

The first section of the work is devoted to the history and formation of financial and economic activities of PJSC "Obolon", management and production schemes, accounting structures and forms of organization of accounting. A description of the document flow of PJSC "Obolon" is given, its accounting policy is described. The main aspects of analytical and synthetic accounting of fixed assets repair processes according to national standards, features of information disclosure in financial and primary reporting are revealed.

The second section reveals the analysis of the main indicators of financial and economic activity at PJSC "Obolon" for 2019-2020.

In the third section the theoretical and practical bases of audit of settlements with buyers were characterized and the technique of its carrying out is considered.

Based on the results of the work, conclusions were made and specific recommendations were proposed to improve the accounting and analysis of equity, organization and methods of its audit at PJSC "Obolon".

Key words: *buyers, settlements with buyers, receivables, settlements.*

АННОТАЦИЯ

Данная квалификационная работа на тему «Учетно-аналитическое обеспечение расчетов с покупателями» содержит 61 страниц текста, 12 таблиц, 10 рисунков, 43 наименований источников литературы.

В данной квалификационной работе рассматриваются процессы учета расчетов с покупателями на ЗАО «Оболонь» особенности его учета, анализа и аудита.

Дипломная работа состоит из введения, трех глав, общих выводов и предложений, списка использованной литературы и приложений.

Первый раздел работы посвящен рассмотрению истории и становления финансово-хозяйственной деятельности ЗАО «Оболонь», схемы управления и производства, структуры бухгалтерии и формы организации учета общества. Приведено описание документооборота ЗАО «Оболонь», описано его учетной политике. Раскрываются основные аспекты аналитического и синтетического учета процессов ремонтов основных средств по национальным стандартам, особенности раскрытия информации в финансовой и первичной отчетности.

Во втором разделе раскрываются анализ основных показателей финансово-хозяйственной деятельности на ЗАО «Оболонь» за 2019-2020 годы.

В третьем разделе были охарактеризованы теоретические и практические основы аудита расчетов с покупателями и рассмотрена методика его проведения.

По результатам работы сделаны выводы и предложены конкретные рекомендации по совершенствованию учета и анализа собственного капитала, организации и методики проведения его аудита на ЗАО «Оболонь».

Ключевые слова: *покупатели, расчеты с покупателями, дебиторская задолженность, расчеты.*

	Стор.
Вступ	8
Розділ I. Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Оболонь» і його облікової політики	14
1.1. Характеристика історії та фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Оболонь»	13
1.2. Структура бухгалтерії ПрАТ «Оболонь» та форма організації обліку	21
1.3. Виклад та коментар облікової та податкової політики ПрАТ «Оболонь»	26
1.4. Детальний опис загального облікового документообігу ПРАТ «ОБОЛОНЬ»	28
Розділ II. Бухгалтерський облік розрахунків з покупцями та його комп'ютеризація на ПРАТ «ОБОЛОНЬ»	33
2.1. Аналітичний і синтетичний облік розрахунків з покупцями за національними стандартами	33
2.2. Особливості розкриття інформації у бухгалтерському обліку про розрахунки з покупцями в бухгалтерській звітності за національними стандартами	40
2.3. Опис і застосування інформаційних технологій обліку розрахунків з покупцями	44
Розділ III. Техніко-економічний аналіз діяльності ПрАТ «Оболонь» за 2019-2020 рр. та аналіз і теоретичні основи аудиту розрахунків з покупцями	51
3.1. Техніко-економічний аналіз діяльності ПрАТ «Оболонь» за 2019-2020 роки	51
3.2. Теоретичні основи та практичний економічний аналіз розрахунків з покупцями діяльності ПрАТ «Оболонь» за 2019-2020 роки	53
3.3. Теоретичні основи аудиту розрахунків з покупцями	55
Загальні висновки і пропозиції	61
Список використаних літературних джерел	62
Додатки	

Вступ

Актуальність теми. В сучасних умовах своєчасне ретельно поставлений облік розрахункових операцій з покупцями, роблять значний вплив на фінансові результати господарюючого суб'єкта, серед яких головне місце займає прибуток від продажу продукції.

При розрахунках покупцями і замовниками, в залежності від господарської ситуації, виникає дебіторська та кредиторська заборгованість, яка істотно впливає на фінансовий стан і стійкість господарюючого суб'єкта.

Правильна організація розрахунків з покупцями безпосередньо впливає на прискорення оборотності оборотних коштів і своєчасне надходження грошових коштів. У зв'язку з цим виникає необхідність ведення своєчасного і повного бухгалтерського обліку даних розрахункових операцій, а також проведення їх аналізу. Щоб провести аналіз, в роботі використовувалися дані бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості, які вимагають повне та своєчасне відображення господарських операцій за розрахунками в первинній документації та облікових регістрах.

У зв'язку з цим випускна кваліфікаційна робота на тему «Облік розрахунків з покупцями і замовниками» є актуальною

Проблемними питаннями обліку та контролю розрахунків з покупцями займалися такі вітчизняні вчені: І.М.Белова, Р.Ф.Бруханський, Бутинець Ф.Ф., Т.В.Дідоренко, Кулаковська Л.П., Макаренко А.П., Піча Ю.В., Сахарцева І.І., Н. Г. Слободян, Сопко В.В., Ю. Л. Тимчишина, Н. М. Ткаченко, Л. М. Усач Б.Ф., Н. М. Чернелевський, та інші.

Чітка організація розрахунків із клієнтами компанії має вирішальне значення, оскільки вона безпосередньо впливає на швидкість руху оборотних коштів, а своєчасність руху грошових потоків призводить до підвищення рівня платоспроможності та абсолютної ліквідності суб'єкта господарювання.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є поглиблене вивчення нормативної і законодавчої бази, використання наукових, методологічних та практичних знань стосовно організації бухгалтерського обліку та аналізу процесу розрахунків з покупцями.

Для виконання роботи були поставлені та вирішені такі завдання:

- розкрити історію та фінансово-господарською діяльністю підприємства;
- проаналізувати структуру бухгалтерії та форму організації обліку на підприємстві;
- проаналізувати організацію синтетичного і аналітичного обліку розрахунків з покупцями;
- дослідити техніко-економічний аналіз діяльності підприємства;
- дослідити теоретичні основи аудиту розрахунків з покупцями;
- скласти висновки та надати пропозиції.

Предмет дослідження – облік, аналіз та аудит розрахунків з покупцями в області інформаційних систем і технологій.

Об'єкт дослідження – Приватне акціонерне товариство «Оболонь», код ЄДРПОУ 05391057, що знаходиться за адресою Україна, 04212, місто Київ, ВУЛ. БОГАТИРСЬКА, будинок 3.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених задач в роботі були використані такі методи: порівняльний, абстрактно-логічний, розрахунково-конструктивний, діалектичний метод пізнання, системний підхід, методи аналізу і синтезу.

У процесі даного дослідження було вжито наступні загальнонаукові методи пізнання: спостереження, порівняння, абстракції, індукції та дедукції, вимірювання взаємозв'язків, поєднання аналізу та синтезу, історичного і логічного підходів, узагальнення, а також спеціальні методи – статистичних групувань, методи економічного аналізу, економіко-математичні методи.

Економічна сутність розрахунків з покупцями

Перш ніж розпочати розгляд обліку розрахунків з покупцями, для початку треба дати визначення, що являє собою дебіторська заборгованість табл.0.0.1

Таблиця 0.0.1

Визначення поняття «дебіторська заборгованість» різними науковцями

№ п/п	Автор	Визначення, джерело
1	2	3
1	П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»	Дебіторська заборгованість — суми заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.
2	Момот Т.	Дебіторська заборгованість—безвідсоткова позика контрагентам.
3	Голов С.Ф.	Дебіторська заборгованість —це фінансовий актив підприємства, що є контрактним правом однієї сторони отримати грошові кошти й узгоджується з відповідним зобов'язанням сплати іншої сторони.
4	Д. Стоун, К. Хітчинг	Дебіторська заборгованість—це сума боргів підприємства, які повинні підприємству юридичні або фізичні особи які виникли у процесі господарської діяльності з ними.

Отже, дебіторська заборгованість – це це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

Розуміння сутності дебіторської заборгованості у практичній діяльності бухгалтера необхідне для усвідомлення інституційних зв'язків облікової системи з іншими системами цифрової економіки, впорядкування інформації, що стосується податкових розрахунків, формування кредитної політики підприємства.

Під час здійснення некомерційної та комерційної діяльності в підприємства виникає дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями та замовниками, акціонерами, бюджетом, позабюджетними фондами, працівниками та інше. На практиці промислових підприємств видно, що на розрахунки з покупцями та замовниками за відвантажену продукцію складає близько 80% загального обсягу дебіторської заборгованості, це свідчить про те, що вона є одним з головних об'єктів фінансового управління підприємством.

Класифікацію дебіторської заборгованості у своїх роботах розглядаються багато вчених, серед яких Н.М. Ткаченко, Ф.Ф. Бутинець, В.В. Полянко, В.А. Дерія та багато інших. Проаналізувавши праці зазначених вчених-економістів можемо дійти висновку, що дебіторської заборгованості підприємства можуть бути класифіковані за такими ознаками рис.0.0.1.

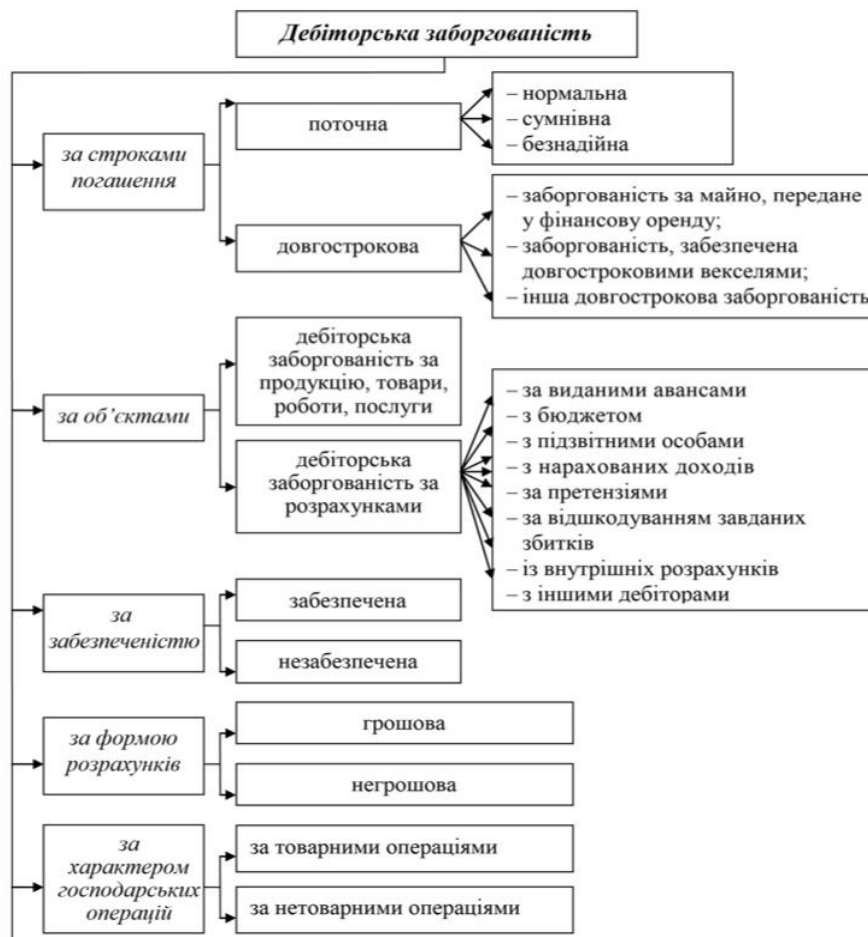

Рис. 0.0.1. Класифікація дебіторської заборгованості

З П(с)БО №10 «Дебіторська заборгованість», дебіторська заборгованість класифікується :

- на дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги;
- на дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом; – дебіторська заборгованість за виданими авансами;
- на дебіторська заборгованість із нарахованих доходів;
- на дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків;
- та інша поточна дебіторська заборгованість.

Щоб утримати вже існуючих покупців та залучити нових підприємство продає продукцію у товарний кредит, підтримуючи таким чином встановлені обсяги реалізації продукції, отримуючи нових клієнтів та ринки збуту продукції.

Процес кредитування покупців та замовників завжди супроводжується можливим ризиком зниження прибутку через в результаті розробки неефективної кредитної політики і ризиком неповернення грошових коштів. В останньому випадку є ймовірність перетворення поточної дебіторської заборгованості у безнадійну.

Розроблення ефективної кредитної політики сприяє формуванню стабільних зв'язків підприємства з його контрагентами. При цьому, під поняттям «кредитна політика» слід розуміти стандартний набір процедур для прийняти рішення про те, які саме з клієнтів повинні отримати товарний кредит і на яких умовах, забезпечити дотримання усіх умов кредиту та визначення умов надання знижки.

Діяльність будь-якого підприємства пов'язана з існуванням дебіторської заборгованості. Сьогодні, коли підприємства співпрацюють з зарубіжними партнерами, необхідним є приведення вітчизняної системи обліку до вимог міжнародних стандартів. В обліку розрахунків з дебіторами і кредиторами за МСФЗ і за українськими стандартами бухгалтерського обліку є ряд основних відмінностей: в питаннях визначення та методів оцінки, проведення інвентаризації, формування актів звірок з контрагентами, створення резерву сумнівних боргів («резерв під знецінення дебіторської заборгованості»), вимог щодо розкриття інформації в бухгалтерській звітності.

В цілому, бухгалтерський облік дебіторської заборгованості є невід'ємною частиною фінансово-господарської діяльності будь-якої організації. В даний час організації самостійно розробляють і затверджують облікову політику, робочий план рахунків, графіки документообігу, проведення інвентаризації майна та зобов'язань, визначають форму розрахунків з контрагентами.

Огляд нормативно-законодавчої бази з регулювання обліково-аналітичного забезпечення розрахунків з покупцями підприємства:

Таблиця 0.0.2

Нормативно-правова база регулювання обліково-аналітичного забезпечення розрахунків з покупцями підприємства

№ з/п	Назва, номер та дата затвердження законодавчого документа	Характеристика, призначення законодавчого документа
1	2	3
1	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. №996-XIV	Відображає правові засади по регулюванню, організації і веденню обліку на підприємстві.
2	Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. №258-VIII	Закон визначає правові засади аудиту фінансової звітності підприємств та ведення аудиторської діяльності.

1	2	3
3	Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-IV (зі змінами та доповненнями)	Регулює відносини, що можуть виникати у сфері справляння податків і зборів, а також визначає відповідальність за порушення податкового законодавства.
4	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999р. №291 затв. Наказом МФУ	Встановлює перелік синтетичних рахунків, які підприємства мають використовувати для відображення операцій у обліку.
6	Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства від 27.06.2013 р. №635 (зі змінами та доповненнями)	Розкривають методи, принципи, процедури, які можуть використовувати підприємства для ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності.
7	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», наказ МФУ від 07.02.2013 р. №73	Визначає мету, склад, принципи складання звітності та вимоги до визнання й розкриття її компонентів.
8	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», наказ МФУ від 28.05.99 р. №137	Стандарт виявляє порядок виправлення помилок, внесення та розкриття інших змін у фінзвітності.
10	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» № 929_004 від 01.01.2012 р.	Визначає основні положення подання фінансової звітності підприємства, її призначення та суттєвість, частоту та послідовність подання.
11	Порядок подання фінансової звітності, затверджений постановою КМУ від 28.02.2000 р. №419 (зі змінами та доповненнями)	Визначає порядок та строки подання, основні вимоги до фінансової звітності юридичних осіб.
12	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства України від від 08.10.99 N 237	Встановлює організації бухгалтерського обліку

З данної таблиці можна зробити наступний висновок:

Що Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та «Про аудиторську діяльність» зафіксовано, що і бухгалтерський облік та аудит надають користувачам фінансову звітність для визначення повної, точної та неупередженої інформації про фінансовий стан компанії, капітал, результати діяльності та грошові потоки.

Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» вивчає правову основу для підготовки нормативних актів, організацій,

бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні. Закон також створює створення обов'язкової бухгалтерської та фінансової звітності для всіх підприємств для забезпечення та захисту інтересів користувачів та вдосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Не менш важливими нормативними документами є Податковий кодекс України. Він регулює існуючі відносини у сфері податків і зборів, особливо повний перелік податків і зборів, що стягуються в Україні, а також управління, платників податків, їх права та обов'язки, повноваження та повноваження регуляторів. Встановити відповідальні процедури Відповідальність посадових осіб під час адміністрування податків та порушення податкового законодавства.

Важливим нормативним документом є також Інструкція «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті». Узгоджено з нею підприємства самостійно вибирають форми розрахунків.

Найбільш ґрунтовним нормативним документом, що регламентує облік розрахунків з покупцями та замовниками є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість" , у якому визначається порядок класифікації та оцінки заборгованості, порядок визначення резерву сумнівних боргів, його відображення в обліку.

Нормативною базою для аудиторської перевірки розрахунків з покупцями і замовниками є Закон України «Про аудиторську діяльність» Закон покликаний створити правову основу для проведення аудитів в Україні та створити незалежну систему фінансового управління для захисту інтересів користувачів іншої фінансово-економічної інформації.

Розділ 1. Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Оболонь» і його облікової політики

1.1. Характеристика історії і фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Оболонь»

1974 року у новому районі міста Києва Оболоні вздовж річки Почайни, яка є притокою Дніпра, проводиться налив майданчика для будівництва майбутнього Київського пивзаводу №3. Проектування заводу здійснювали спеціалісти з країни Чехії. Вони і визначили, що м'яка і кришталево чиста вода юрського горизонту, величезні запаси якої було знайдено на цьому районі, прекрасне розміщення по всім вимогливим критеріям пивоваріння. Цей вплив для спеціалістів і став вирішальним. З того часу підприємство для виробництва продукції використовує воду з власних артезіанських свердловин, які розташовані на території заводу.

У 1980 році проходить офіційне відкриття Київського пивзаводу №3, яке було приурочено до 22 Олімпійських ігор, і випуск першої партії пива. На підприємстві запускають у роботу цех розливу безалкогольної продукції. У 1982 рік: на Київському пивзаводі №3 випускає свою першу продукцію новий цех розливу мінеральної води.

У 1986 році на Київського пивзаводу №3 було створено Пиво-безалкогольне об'єднання «Оболонь», до якого увійшли також Київський пивзавод №1, Київський пивзавод №2 (нині пивзавод на Подолі) та Фастівський пивзавод.

Після 5 років із п'яти кандидатур, що були висунуті на посаду Генерального директора пиво-безалкогольного об'єднання «Оболонь», колектив віддав перевагу Слободяну Олександрю Вячеславовичу.

«Оболонь» робить перший крок до експортної діяльності підприємства, і вперше «Жигулівське пиво/Zhiguli Beer» виробництва «Оболоні» просуваються до споживачів Великобританії та набувають високу оцінку. Сьогодні ПАТ «Оболонь» під власною маркою експортує свою продукцію у десятки країн світу, у тому числі в Росію, Австрію, Німеччину, Іспанію, Португалію, Південну Корею, США, Канаду, Тайвань та ін.

Вже у 1990 році колектив за підтримки Ген. директора Олександра Слободяна бере підприємство у оренду з правом викупу. Та вже через 2 роки «Оболонь» отримує статус приватизації Фонду Держмайна України №1, і тим самим входить в історію, як перше приватне підприємство незалежної України. З того часу вся продукція цієї ТМ випускається під «Оболонь». Починають випускати новий сорт пива «Оболонь темне».

У 1993 році Приватизоване підприємство набуває юридичного статусу Закритого акціонерного товариства. В цьому році вводиться в дію лінія розливу пива в пляшки ємністю 0,33 літра. Також акціонерним товариством розпочато нове виробництво слабоалкогольного напою «Джин Тонік», таким чином не тільки в Україні, але й у Східній Європі починають ринок слабоалкогольних напоїв.

ПАТ «Оболонь» починає володіти законсервованого об'єкта незавершеного будівництва в м. Красилові Хмельницької області. На сьогодні це є - дочірнє підприємство акціонерного товариства, яке випускає під ТМ «Оболонь» мінеральну воду, безалкогольні та слабоалкогольні напої. У м.Красилові створюють першу оптово-торгівельну базу ПАТ «Оболонь». На сьогоднішній час підприємство налічує дев'ятнадцять баз у різноманітних регіонах країни, які реалізують продукцію акціонерного товариства.

Через шість місяців у цеху розливу № 6 починають вводи у дію першу в Україні лінію розливу безалкогольних напоїв у пляшки ПЕТ.

У 1996 рік - ПАТ «Оболонь» стає одним із власником ВАТ «Севастопольський пиво-безалкогольний завод» та ЗАТ «Бершадський пивокомбінат».

У цей час цеху розливу №3 головного заводу починає робити першу і єдина на той час в Україні лінія розливу пива в кеги ємністю 50л для ресторанного бізнесу. У 1997 році починається в Україні налагоджується випуск пива у жерстяних баночках. ПАТ «Оболонь» стає співвласником ВАТ «Охтирський пивоварний завод».

У продажу почали з'являтися нові безалкогольні напої «Спорт». ПАТ «Оболонь» перший в Україні отримує кредит у \$ 40 млн. від ЄБРР без гарантій уряду, ці кошти було направлено на фінансування стратегічних програм. Та вперше зустрілися в галузі, що у 1998 році ПАТ «Оболонь» отримує сертифікат на систему управління якістю ISO-9001 версії 1994 року, що було свідченням високого рівня усіх процесів та здатності українського підприємства випускати продукцію світового рівня.

В Хмельницькій області у м. Чемерівці створюють науково-виробничу асоціація «Нива Оболонь», яка займається селекційною роботою, виведенням, випробуванням, промисловим розмноженням насіння перспективних сортів ячменя та забезпечує ПАТ «Оболонь» високоякісним ячменем.

На «Оболоні» вводиться у роботу нове сучасне обладнання - циліндро-конічні танки (ЦКТ). Та Починають випуск нового сорту пива «Оболонь Соборне». Почили випуск пива у скло пляшці NRW та безалкогольних і слабоалкогольних напоїв у жерстяних банок.

У 1999 році на ринок виходить і відразу ж завойовує прихильність широкого кола споживачів безалкогольний напій «Живчик», що виготовляється з виключно натуральної сировини. Віднині теплозабезпечення заводу «Оболонь» здійснюється над сучасною паровою котельнею фірми «CLAYTON» виробництва Бельгії, що змонтована й введена в дію в цього року. На головному заводі підприємства запрацювали нові об'єкти: установка для утилізації вуглекислоти, циліндрично-конічні танки бродіння та доброджування пива, III порядок варочного цеху і новий цех розливу пива. Уперше пиво розливається в 1 та 2-літрові ПЕТ пляшки і в 30-літровою кеги для ресторанного і барного бізнесу. ПАТ «Оболонь» стає офіційним

спонсором футбольного клубу «Оболонь», що на той час грала у першій лізі професійної футбольної ліги України.

Упродовж наступних трьох років починається налагодження випуску нових видів продукції: пива «2000», безалкогольних напоїв «Кола Нова», «Оболонь Оранж АСЕ». ПАТ «Оболонь» підтверджується висока організаційна система управління якістю та вперше в Україні отримує сертифікат згідно стандарту ISO-9001 версії 2000 року. Починають випуск безалкогольного напою «Живчик Унік», який замість цукру містить не менш солодку фруктозу. Цей напій повторив успішну долю свого попередника «Живчика».

Нормалізується випуск першого українського елітного пива «Магнат». Оболонські технологи виробляють та впроваджують у виробництво слабоалкогольний напій «Шарм». На «Оболоні» в цеху солодового виробництва включають в експлуатацію три сучасних замочних чани, у цеху ферментації запроваджуються нові ЦКТ німецького виробництва. Починають випуск ще одного успішного напою серії «Живчик» - збагаченого бета-каротином «Живчик Лимон», корисні властивості новинки також високо оцінюється споживачами. До продажу з'являються нові сорти пива «Фан Клуб» та «Портер», негазований слабоалкогольний напій «Нестримна Мері», мінеральна вода «Оболонська плюс апельсин», напій «Бірімкс Лимон». Починають розлив напоїв у нову тару ПЕТф 0,5 л («Кола нова», «Оболонська», «Шарм»). ФК «Оболонь», провівши свій перший сезон у вищій лізі футбольної професійної ліги України, фіксує свої позиції.

У 2003 році у рамках національної церемонії «Лучшее пиво года» (Москва) «Магнат» визнано кращим імпортомним пивом преміум класу, «Оksamитове» - найкращим імпортомним оксамитовим пивом. Розпочався всеукраїнський тур гурту «Океан Ельзи», спонсором якого виступило ПАТ «Оболонь». Концерти Святослава Вакарчука пройшли у 38 містах України. Акціонерне товариство випустило пиво «Міцне». На Фастівському пивзаводі було відзначено дві важливі події: відкриття нового цеху розливу та випуск першої партії справжнього пшеничного пива. «Оболонь» визнано переможцем Національного рейтингу «Краща торгова марка України».

На полицях магазинів з'явився 5л бочонок пива «Оболонь». На ринок вийшли слабоалкогольні напої серії «Джинів»: «Пітахайя», «Лимон», «Грейпфрут».

2004 року запущено найбільшу лінію розливу пива в Європі потужністю 110 тис. пляшок на годину. Комплектацію та монтажні роботи виконані відомою німецькою компанією KHS. Із запуском нової лінії розливу завод «Оболонь» увійшов до трійки найпотужніших пивоварних заводів Європи.

Введений в дію новий варильний порядок, поставку обладнання та монтажні роботи для якого здійснював концерн «Ziemann». У реалізацію цього масштабного проекту компанія вклала \$18 млн. Нова дарниця укомплектована трьома заторними чанами, суловарильним чаном, вірпулом та найбільшим в Україні фільтраційним чаном, діаметр якого сягає 11,5м. ТМ «Живчик» відзначила свій перший ювілей - 5 років. Улюблений дітьми напій зібрав 9 тисяч глядачів у столичному Палаці спорту

на грандіозний фінал акції «Живчик Старт». На ринок введено новий молодіжний бренд - «hike premium». В рамках стратегії бренду вперше застосовано новітній підхід - випуск пива «hike premium» лімітованими партіями.

Президент ПАТ «Оболонь» Олександр Слободян очолив рейтинг «ТОП-100 у 2005 році. Кращі топ-менеджери України», який складає авторитетне ділове видання «Інвест газета». ПАТ «Оболонь» перемогло у Всеукраїнському конкурсі на звання «Кращий роботодавець року» в групі підприємств з чисельністю працівників від 1001 до 5000 осіб. Введено ринок нову торгову марку «Десант» - світле непастеризоване пиво для справжніх чоловіків. Розпочато випуск питної води «Прозора. Вершина якості». ПАТ «Оболонь» «Пивоварня Зіберта» відзначила столітній ювілей.

2007 року компанія «Оболонь» визнана одним із кращих платників податків міста Києва. Футболіст Андрій Шевченко та компанія «Оболонь» ініціюють проведення благодійного футбольного матчу під девізом «Подаруй своє серце дітям». Зібрані кошти направлені на будівництво «Дитячої лікарні майбутнього» та благодійні проекти фонду Андрія Шевченка. На головному заводі корпорації встановлено новий варильний порядок, запущено лінії розливу в ПЕТ продуктивністю 39 тис. пл. /год. , у склопляшки потужністю 50 тис. пл. /год. , в алюмінієві банки ємністю 0,5, 0,33 і 0,25 л потужністю 60 тис. банок/год.

У 2008 році ПАТ «Оболонь» першим серед підприємств харчової промисловості сертифікувати чотири системи управління одразу. Під час аудиту, який здійснювали представники німецької фірми «DEKRA-ITS», компанія «Оболонь» підтвердила відповідність вимогам ДСТУ ISO 9001:2001 (Системи управління якістю), ДСТУ ISO 22 000:2007 (Системи управління безпечністю харчових продуктів), ДСТУ ISO 14 001:2006 (Системи екологічного керування), ДСТУ-П OHSAS 18 001:2006 (Системи управління безпекою та гігієною праці). Відбулося значне розширення кетової лінії з 400 кеґ/год. до 1000 кеґ/год.

Виробнича структура структура ПрАТ «Оболонь» показує склад та структуру цехів, служб, їх потужність, форми побудови та взаємозв'язку на кожному рівні управління виробництвом (рис.1.1.1).

Рис. 1.1.1. Виробнича структура ПрАТ «Оболонь»

Як бачимо, вищу ланку у структурі виробництва займає директор з виробництва, директору підпорядковуються відділ організації виробництва, головний технолог солодового виробництва, головний пивовар, головний технолог та виробничий комплекс у м.Олександрія.

Головний пивовар керує роботою у варильному цеху, цеху ферментації та цехах розливу. Головному технолог солодового виробництва підпорядковуються всі робітники, зайняті на солодовому виробництві.

Основними структурними одиницями ПрАТ «Оболонь» є:

1. Головний завод у місті Київ: ПрАТ «Оболонь» - найбільший пивоварний завод Європи (виробництво пива, безалкогольних напоїв, мінеральної води, сушка пивної дробини).

2. Територіально-відокремлені структурні підрозділи:

- Виробничий комплекс ПрАТ «Оболонь» у Кіровоградській обл. м. Олександрія, (виробляють безалкогольні і слабоалкогольні напої, переробка ПЕТ-тари, виробництво бандажної стрічки та ПЕТ-преформ).

- Солодовий завод ПрАТ «Оболонь» у смт. Чемерівці, Хмельницька обл. (виробництво солоду).

3. Дочірні підприємства:

- ТОВ «Пивоварня Зіберта», Київська обл., м. Фастів (виробляють: пиво, квас, безалкогольні напої).

- ДП ПрАТ «Оболонь» «Красилівське», Хмельницька обл., м. Красилів, (виробляють: безалкогольні і слабоалкогольні напої, мінеральні води).

4. Підприємства які мають корпоративні права:

- ПрАТ «Охтирський пивоварний завод», Сумська обл. м. Охтирка, (виробляють: пиво, безалкогольні напої, солод, мінеральні води).

- ПрАТ «Севастопольський завод напоїв», АРК Крим (виробляють: безалкогольні напої, мінеральні води).

- ПрАТ «Бершадський комбінат», Вінницька обл., м. Бершадь, (виробляють: безалкогольні та слабоалкогольні напої).

- ПрАТ «Дятьківці», Івано-Франківська обл., м. Коломия, (виробляють: пшеничний солод).

- ПрАТ «Рокитнівський скляний завод», Рівненська обл. смт. Рокитне, (виробляють: склотару).

- ТОВ «ФК «Оболонь-Бровар» м.Київ (ФК «Оболонь-Бровар»).

На формування сучасної структури компанії пішло багато років та здійснювалась внаслідок впливу стратегії розвитку, яка має на меті урізноманітнення виробництва, використання сировини із особистого виробництва, інноваційної ставлення, екологічну безпеку і повну соціальну відповідальність.

До компетенції контрольно-ревізійної комісії входить нагляд за організація проведення зборів акціонерів і дотримання норм, які були зафіксовані у статуті підприємства.

До компетенції Наглядової ради входить вирішення пропозицій, внесених на зборах акціонерів.

Ключова роль у вирішенні питань на зборах акціонерів надається Президенту компанії.

Після завершення зборів та затвердження нових положень, завдань або планів компанії Наглядовою радою на підприємстві виходить наказ, який починають виконувати керівники відділів, такі як: директор технічний, директор з продажу, директор з виробництва, директор з зовнішньоекономічних питань, кадровий директор, директор з економіки і фінансів, головний бухгалтер підприємства, директор безпеки. Дані директори виконують всі рішення Наглядової ради після зборів акціонерів, кожен з керівників має підлеглих, які виконують поставлені перед ними завдання.

1.2. Структура бухгалтерії ПрАТ «Оболонь» та форма організації обліку

Враховуючи обсяги діяльності підприємства, бухгалтерія ПрАТ «Оболонь» складається з декількох підрозділів, які відповідають за різні етапи обробки бухгалтерської інформації (рис.1.2.1).

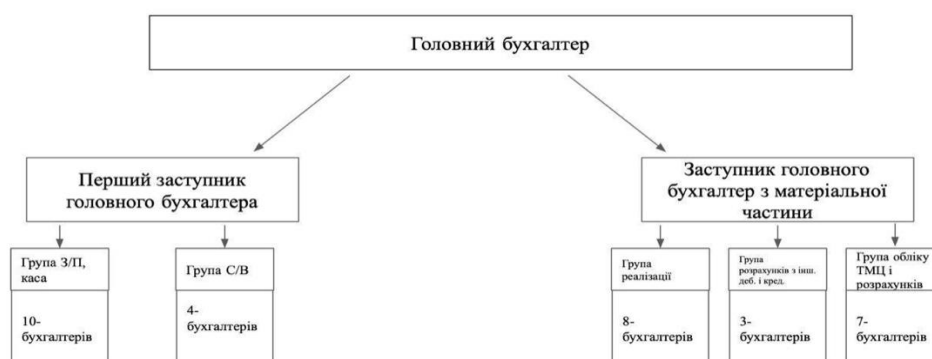

Рис. 1.2.1 Структура бухгалтерії ПрАТ «Оболонь»

З рис. 1.2.1 бачимо, що складу бухгалтерії на ПрАТ «Оболонь» входить 35 бухгалтерів. Головний бухгалтер ПрАТ «Оболонь» підпорядковується безпосередньо генеральному директору підприємства, а головному бухгалтеру безпосередньо підпорядковуються перший заступник та заступник з матеріальної частини.

Бухгалтерія ПрАТ «Оболонь» складається з декількох підрозділів, які відповідають за різні сфери обробки бухгалтерської інформації. Службові обов'язки в бухгалтерії розподіляються за функціональними ознаками, за окремими групами бухгалтерів та окремими працівниками, залежно від обсягу робіт закріплюється конкретна ділянка роботи.

До функціональних обов'язків головного бухгалтера включається:

1. Дотримання затверджених методологічної бази бухгалтерського обліку, складання та подання в установлені строки фінансової звітності на підприємстві;
2. Здійснення організації контролю щодо відображення на рахунках бух. обліку всіх господарських операцій;
3. Здійснення перевірки стану бух.обліку у всіх відокремлених підрозділах, представництвах, відділеннях та філіях компанії.
4. Здійснення організації бухгалтерського обліку господарсько-фінансової діяльності відповідно до встановлених законодавством норм;
5. Формування облікової політики відповідно до структури та особливостей діяльності компанії, потреби забезпечення її фінансової стійкості.
6. Керівництво роботи щодо готовності та затвердження робочого плану рахунків, первинних облікових документів, що використовуються для відображення господарських операцій, для яких не встановлено типових форм, розроблення форм документів внутрішньої бухгалтерської звітності, а також забезпечення порядку здійснення інвентаризацій, контроль за здійсненням господарських операцій, дотримання технології обробки бухгалтерської інформації і порядку документообігу.
7. Забезпечення перевірки стану бухгалтерського обліку на філіях, представництвах, відділеннях та інших відокремлених підрозділах підприємства.
8. Проведення заходів щодо нагромадження фінансових коштів для забезпечення фінансової стійкості підприємства.
9. Здійснення контролю за проведенням касових операцій, раціональним і ефективним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.
10. Виконання у проведенні економічного аналізу господарсько-фінансової діяльності підприємства з використання даних бухгалтерського обліку та звітності з метою виявлення внутрішньогосподарських резервів, усунення втрат та непродуктивних витрат.
11. Здійснення заходів щодо попередження нестач, незаконного витрачання коштів та ТМЦ, порушень фінансового і господарського законодавства.
12. Виконання проведення інвентаризаційних робіт, оформлення матеріалів, які пов'язані з нестачею і відшкодуванням втрат від нестачі(крадіжки або псування активів підприємства).
13. Проведення роботи з суворим дотриманням штатної, фінансової і касової дисципліни, кошторисів адміністративно-господарських та інших витрат, законності списання з рахунків бухгалтерського обліку нестач, дебіторської заборгованості та інших втрат, збереження бухгалтерських документів, оформлення і здачі їх у встановленому порядку в архів.
14. Ознайомлення працівників із нормативно-методичними документами та інформаційними матеріалами, що пов'язані з їх діяльністю, а також із змінами в чинному законодавстві.
15. Керування працівниками бухгалтерії підприємства і розподіл між ними посадових завдань і обов'язків.

Головному бухгалтерові для забезпечення його діяльності надається право підпису організаційно-розпорядчих документів з питань, що входять у його функціональні обов'язки, а також платіжних та інших фінансових документів.

Функціональні обов'язки першого заступника головного бухгалтера є:

1. Веде контроль за роботою з ведення бухгалтерського обліку касових операцій, розрахунків заробітної плати та собівартості продукції.
2. Веде оперативний облік.
3. Приймає участь під час розробок та здійснення заходів, які спрямовані на дотримання фінансової дисципліни та правильне використання ресурсів.
4. Листується з контрагентами, готує необхідну інформацію по питаннях, які пов'язані з взаєморозрахунками.
5. Приймає участь під час встановлення змісту основних прийомів та методів ведення обліку і технології обробки бухгалтерської інформації на підприємстві.
6. Здійснює підготовку даних по встановлених для його відповідальності ділянках бух.обліку для складання звітності.
7. Здійснює нагляд за збереженням бух. документів, та здійснює їх підготовку для передання в архів.
8. Здійснює роботи пов'язані з формування, ведення та зберігання бази даних бухгалтерської інформації, вносить зміни до довідкової і нормативної інформації, використовуваної при обробці даних.
9. Приймає участь під час формування поставлення завдач або окремих їх етапів, які підлягають вирішенню за допомогою обчислювальної техніки, характеризує можливість використання готових проектів, алгоритмів, пакетів прикладних програм, які надають змогу створювати обґрунтовані системи обробки бухгалтерської інформації.

Функціональні обов'язки заступника головного бухгалтера з матеріальної частини відповідають функціональним обов'язкам першого заступника головного бухгалтера, окрім того, що він, на відміну від першого заступника (який здійснює контроль за роботою з ведення бухгалтерського обліку касових операцій, розрахунків заробітної плати та собівартості продукції) здійснює контроль за реалізацією товарів і послуг, розрахунками з постачальниками та покупцями, обліком ТМЦ та рухом грошових коштів рахунках.

Обов'язки взаємопов'язаних груп бухгалтерів:

- група ЗП, каса: бухгалтери на підставі первинної облікової праці робітників та службовців виконують всі розрахунки оплати праці та утриманнях з неї, здійснюють контроль за використанням фонду оплати праці та фонду споживання, ведуть облік розрахунків з працівниками і службовцями по відрахуваннях на соціальне страхування робітників та службовців і відрахуваннях до Пенсійного фонду;

- група с/в (виробничо-калькуляційна група): працівники ведуть облік витрат на всі види виробництв; складають калькуляції собівартості продукції, яку випускають; визначають склад витрат на незавершене виробництво.

- група розрахунків з іншими дебіторами і кредиторами: ведення обліку розрахунків з постачальниками, підзвітними особами.

- група реалізації: ведення обліку пов'язаної з реалізації продукції, відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій, пов'язаних з реалізацією продукції, складання звітних калькуляцій собівартості продукції, виявлення джерел утворення втрат і непродуктивних витрат, підготовка пропозиції щодо їх запобігання.

- група обліку ТМЦ і розрахунків: оформлення звітів про рух ТМЦ, облік придбання виробничих запасів, надходжень і витрат виробничих запасів у розрізі місць їх зберігання, використання.

Рахунки, які ведуть та первинні документи, які складають взаємопов'язані групи бухгалтерів (рис.1.2.1) подано у таблиці 1.2.1.

Таблиця 1.2.1

Розподіл відповідальності ведення рахунків та первинні документи, що складають бухгалтери на ПрАТ «Оболонь»

№ п/п	Група бухгалтерів	Рахунки	Первинні документи
1	2	3	4
1	Заробітна плата	66 «Розрахунки за виплатам працівникам», 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування», 652 «За соціальним страхуванням», 654 «За індивідуальним страхуванням»	Розрахунково-платіжна відомість, таблиць обліку робочого часу, Відомість на виплату готівки (ВКО), Платіжне доручення
2	Каса	30 «Готівка»	ВКО, ПКО, Касова книга, Відомість на виплату готівки, Книга обліку виданої та прийнятої старшим касиром готівки, Журнал реєстрації касових документів.
3	Собівартість	23 «Виробництво», 90 «Собівартість реалізації», 26 «Готова продукція»	Калькуляція собівартості, Акт на оприбуткування готової продукції на склад з виробництва
4	Реалізація	70 «Доходи від реалізації»	Видаткова накладна, довідка бухгалтерії, Акт виконання робіт (надання послуг)
5	Розрахунки з дебіторами та кредиторами	36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 377 «Розрахунки з іншими дебіторами», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	Платіжне доручення, ПКО, ВКО, акт-звірки, Досудова претензія
6	Облік ТМЦ	20 «Виробничі запаси», 28 «Товари», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	Акт-приймання передачі, Акти внутрішнього переміщення, Акти вибуття, Карточки обліку ТМЦ, Акт на списання ТМЦ, Акт введення в експлуатацію, Лімітно-забірні картки

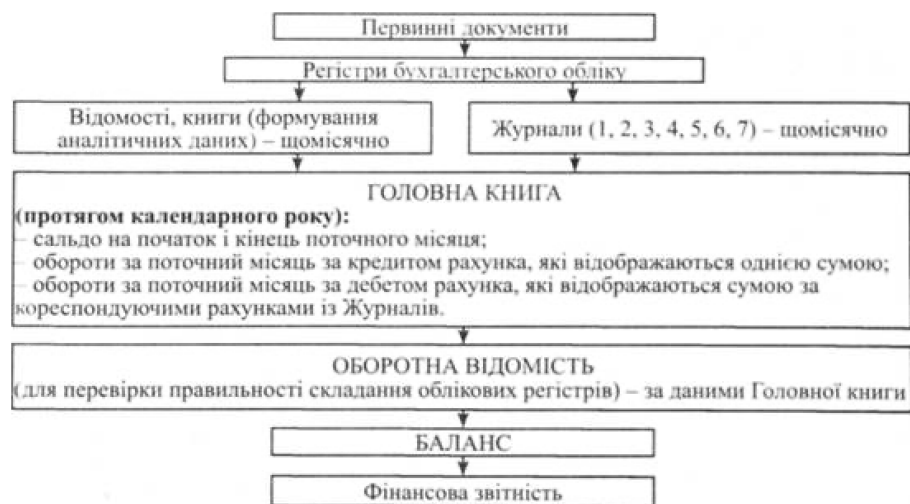

Рис. 1.2.2. Схема послідовності облікових записів журнальної форми обліку ПрАТ «Оболонь»

Для відображення даних регістрів обліку майна компанії, інших облікових регістрів та додаткових довідок використовується Головна книга. Фінансова та податкова звітність підприємства, яка ґрунтується на основі даних облікових регістрів та Головної книги.

1.3. Виклад та коментар облікової та податкової політики ПрАТ «Оболонь»

Ведення бухгалтерського обліку та його організація, а кожна складання фінансової звітності здійснюється на ПрАТ «Оболонь» з дотриманнями Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" і НП(С)БО та П(С)БО на основі наказу про облікову політику № 1/0/3-14 від 02.01.2014 року, внесення змін згідно наказу № 1/1/3-14 від 02.09.2015 р. ПрАТ «Оболонь» складає та подає консолідовану фінансову звітність.

Згідно «Наказу про облікову політику підприємства» ведення бухгалтерського обліку на підприємстві здійснюється бухгалтерською службою, очолюваною головним бухгалтером.

Ведення бухгалтерського обліку на ПрАТ «Оболонь» відбувається у власно розробленій комп'ютерній інформаційній системі - «Куб». Відповідальність за рівнем правильності узагальнення інформації, що передбачені інформаційною системою «Куб» вимогам діючого законодавства покладено на головного бухгалтера.

Аналітичний облік руху товарно-матеріальних цінностей на ПрАТ «Оболонь» у бухгалтерії ведеться у кількісно-сумарних вимірах, на складі – у кількісному вимірі, у торгівлі – у кількісно-сумарному вимірі, у цехах і відділах – у кількісному вимірі.

Спеціалісти відділів та цехів компанії сумлінно виконують вимоги працівників бухгалтерії про дотримання порядку оформлення та строків подання

первинних документів для їх обліку. За порушення встановлених вимог, в саме несвоєчасне складання первинних документів та недостовірність відображених даних у таких документів працівники несуть дисциплінарну відповідальність. Контроль за дотриманням вимог покладено на головного бухгалтера та начальників відділів.

Інвентаризація активів та зобов'язань на підприємстві здійснюється відповідно до Наказу про облікову політику. Під час проведення інвентаризації працівники підприємства керуються Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.04.2014р. №879.

Зміни у облікову політику ПрАТ «Оболонь» можуть бути внесені лише відповідності таких змін наступним умовам: норми, зазначені в Наказі не зберігатимуться зі змінам у законодавстві України, які будуть прийняті після дати затвердження Наказу і безпосередньо стосуватимуться його положень; запропоновані і обгрунтовані працівниками ПрАТ «Оболонь» щодо змін положень облікової політики забезпечують більш достовірне відображення господарських операцій.

Для складання фінансової звітності встановлена межа суттєвості на підприємстві становить 20000 гривень.

Відповідно до облікової політики основним засобом є необоротний актив вартістю більше 6000 грн., який був придбаний і на момент обліку отриманий ним для подальшого використання у процесі виробництва й постачання продукції, товарів або для надання послуг або необоротний актив вартість якого менше 6000 грн. І який призначений для його подальшої передачі у лізинг іншим особам із очікуваним строком корисного використання більше одного року.

Активи, очікуваний термін експлуатації який перевищує 1 рік, а вартість не більше 6000 гривень відносять до інших необоротних матеріальних активів.

Амортизація основних засобів та нематеріальних активів на ПрАТ «Оболонь» нараховується прямолінійним методом.

Амортизація інших необоротних матеріальних активів нараховується у розмірі 100% від їх первісної вартості під час їх передачі в експлуатацію.

Малоцінні та швидкозношувані предмети, що використовуються підприємством у діяльності не більше 1 року, списуються одразу при відпуску їх в експлуатацію. Їх виключають зі складу активів, із подальшою організацією їх оперативно-кількісного обліку за місцями експлуатації й відповідальними особами на протязі усього строку їх фактичного використання.

При вибутті запасів на ПрАТ «Оболонь» для їх оцінки використовують метод середньозваженої собівартості при відпуску запасів у виробництво й реалізацію та метод вартість продажу при відпуску товарів для реалізації через роздрібну мережу.

Відповідно до Наказу про облікову політику величина РСБ характеризується, як добуток суми дебіторської заборгованості за відвантажену продукцію, товари, надані роботи або послуги, на коефіцієнт сумнівності. Коефіцієнт сумнівності на ПрАТ «Оболонь» становить 0,015 (1,5 %).

Директор з питань безпеки повинен щомісяця до 20 числа наступного за звітним періодом, подавати списки підприємств, які мають сумнівну або безнадійну заборгованість за відвантажену готову продукцію, товари, виконані роботи або надані послуги. Далі бухгалтерія та правовий відділ готують матеріали для претензійної роботи з даною сумнівною заборгованістю.

Списання безнадійної дебіторської заборгованості проводиться головним бухгалтером із складу активів підприємства з одночасним зменшенням РСБ та зарахування суми списаної заборгованості на №071 «Списана дебіторська заборгованість».

Консолідована фінансова звітність ПрАТ «Оболонь» включає показники фінансової звітності ТОВ «Пивоварня Зіберта» та ДП ПрАТ «Оболонь» «Красилівське».

Дані про виробничу потужність обладнання у розрізі цехів подаються до бухгалтерії начальником планово-економічного відділу до 30 квітня п.р. для подальшого проведення розрахунків розподілу загально-виробничих витрат.

Дані аналітичного обліку використовуються для узагальнення інформації про витрати підприємства за елементами. Ведення бухгалтерського обліку на ПрАТ «Оболонь» відбувається без використання рахунків 8 класу Плану рахунків бухгалтерського обліку.

Для створення єдиної системи організації обліку та виконання єдиної облікової політики для складання консолідованої звітності на підприємстві керівники та головні бухгалтери філій, відділень, та інших структурних підрозділів забезпечують виконання наказу про облікову політику, шляхом узгодження своїх дій з головним бухгалтером ПрАТ «Оболонь». Контроль за дотриманням наказу про облікову політику покладається на головного бухгалтера.

Податковий облік на підприємстві здійснюється відповідно до вимог Податкового законодавства України.

ПрАТ «Оболонь» знаходиться на загальній системі оподаткування і сплачує податки та збори наведені у табл. 1.4.1.

Таблиця 1.4.1

Податки та збори ПрАТ «Оболонь»

№ п/п	Податок	Визначення	Податковий період	Ставка
1	2	3	4	5
1	Податок на прибуток підприємств	Прямий загальнодержавний податок, що стягується з прибутку підприємства	Календарний квартал	18%
2	Податок на додану вартість	Непрямий податок, який нараховується на операції із постачання продукції, товарів, робіт і послуг на митній території України.	Календарний місяць	20%
3	Податок на доходи фізичних осіб	Податок, що є загальнодержавним, стягується з доходу фізичної особи.	Календарний квартал	18% 8,41 (для інвалідів)

1	2	3	4	5
4	Військовий збір	Податок, що є загальнодержавним, стягується з доходу фізичної особи.	Календарний квартал	1,5%
5	Єдиний соціальний внесок	Є обов'язковим <u>платежем, який сплачується на користь системи загальнообов'язкового державного соцстрахування.</u>	Календарний місяць	22%
6	Екологічний податок	Є загальнодержавним обов'язковий платежем, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 1 квітня 2009 року;	Календарний квартал	Залежить від концентрації забруднюючих речовин
7	Податок на майно	Є місцевим <u>податком</u> (обов'язковим платежем), який справляється з <u>юросіб та фізосіб</u> та включає податок на нерухоме майно, яке відмінне від земельної ділянки; транспортний податок та плату за землю.	Календарний рік	не перевищує 1,5 % розміру мін. ЗП, встановлен ої ЗУ на 01.01 за 1 кв. метр бази оподаткування
8	Плата за землю	Сплачують фізичні та юридичні особи за використання земельних ділянок. Плата за землю входить до складу податку на майно.	Календарний рік	Не більше 3%
9	Акцизний податок	Непрямий податок на використання окремих видів товарів, який включається до ціни таких товарів.	Календарний місяць	Залежить від підакцизного товару

1.4. Детальний опис загального облікового документообігу ПРАТ «ОБОЛОНЬ»

Ведення бухгалтерського обліку передбачає необхідність повного та зрозумілого відображення всіх оцінених фактів господарського життя у первинних документах, що забезпечується документуванням. Документування пронизує весь процес ведення бухгалтерського обліку та є базою для складання облікових реєстрів і бухгалтерської звітності.

Як елемент методу бухгалтерського обліку документування є складовою бухгалтерського спостереження - збору інформаційних даних про факти господарського життя та їх реєстрації у первинних документах.

Основні вимоги до складання бухгалтерських документів викладені в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

За принципом повного висвітлення первинними бухгалтерськими документами повинні оформлятися усі без винятку операції, які підлягають обліку.

Документообіг - є рух документів з організації з моменту їх отримання чи утворення до завершення виконання чи відправки.

В сучасних умовах господарювання перевага надається автоматизованим системам діловодства, які повинні включати засоби і правила створення документів, ведення їх електронного архіву, підтримку документообігу і при цьому базуватися на програмно-технічних засобах. Щоб забезпечити ефективне використання інформації, всі інші компоненти управління повинні спиратися на систему ведення діловодства, лише в цьому випадку можна вирішити завдання, що стоять перед підприємством.

Первинною дією документування є складання документу. Документування може здійснюватися ручним і механізованим способом.

Класичний підхід до документування господарських операцій у бухгалтерському обліку полягає в тому, що:

а) документальному оформленню підлягають всі факти господарського життя виражені у вартісному вимірнику;

б) підставою для відображення фактів у системі бухгалтерського обліку можуть бути лише правильно оформлені документи. Документообіг на всіх підприємстві встановлюється головним бухгалтером і є неухильним для всіх працівників підприємства

Порядок документообігу залежить від характеру й особливостей господарських операцій та їх облікового оформлення, а також від структури підприємства і його облікового апарату (бухгалтерії) [38].

Стадії документообігу наведені на рис. 1.3.1

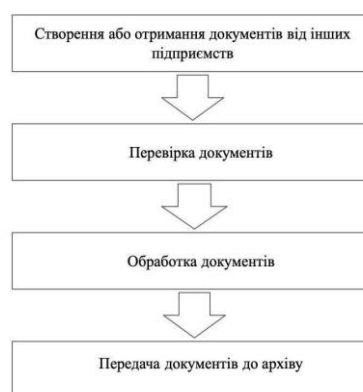

Рис. 1.3.1. Стадії документообігу

Щоденно кожний бухгалтер стикається з великою обсягом документів, причому роботу з ними необхідно проводити в дуже стислі терміни та дуже уважно, не допускаючи помилок. Для того, щоб така робота була максимально ефективною, на ПрАТ «Оболонь» створено графік документообігу.

Графік документообігу розробляється головним бухгалтером затверджується і вводиться в дію наказом керівника для того, щоб бути безумовно обов'язковим не тільки для облікових, але й для інших працівників, пов'язаних з первинними документами та веденням обліку.

Графік документообігу - це затверджений порядок обробки інформації що зазначена в первинних документах, який регламентує строки складання подання та обробки первинних документів; визначає перелік документів, та їх просування та обробки, посадових осіб, відповідальних за складання документів, порядок передачі документів по інстанціях для обробки, строк надходження документів до бухгалтерії від керівників, майстрів тощо термін обробки і проходження документів всередині облікового відділу завершення всіх робіт за звітний період до складання бухгалтерського балансу та звітності.

Графік оформлюється або як схема, або як перелік робіт. Приклад графіку документообігу наведено в таблиці 4

Табл.

Графік документообігу на підприємстві Затверджено наказом № _____ від
" ____ " _____ 200_ р.

Документ			
Створення	Перевірка	Обробка	Передача до архіву
Кількість примірників	Особи, відповідальні за перевірку	Хто виконує	Хто виконує
Особи, відповідальні за виписку	Особи, які подають документ		
Особи, відповідальні за оформлення	Порядок подання	Строки виконання	Строки виконання
Строки виконання			

Працівники структурних підрозділів і функціональних служб заповнюють та надають документи, що стосуються сфери їх діяльності, згідно з графіком документообігу. З цією метою кожному виконавцю дають витяг з графіка, в якому зазначаються первинні документи, строки їх надання і підрозділи, до яких їх необхідно надати.

Ведення обліку касових операцій на ПрАТ «Оболонь» здійснюється наступними первинними документами:

1. Прибутковий ордер (форма № КО-2);
2. Видатковий ордер (форма № КО-1);
3. Платіжні відомості, розрахунково-платіжні відомості.

Касові документи мають бути підписані касиром та завірені печаткою чи написом «Оплачено».

Касові ордери перед тим як передати їх до каси, мають реєструватися у журналі реєстрації касових ордерів (форма № КО-4).

Касова книга має бути прошнурована та пронумерована, завірена печаткою ПрАТ «Оболонь» та засвідчена підписами головного бухгалтера і керівника підприємства.

Обліку безготівкових операцій на ПрАТ «Оболонь» здійснюється наступними первинними документами:

1. платіжне доручення
2. платіжна вимога-доручення
3. акредитив
4. чек розрахунковий
5. вексель

Для ведення обліку основних засобів на ПрАТ «Оболонь» використовують наступні первинні документи:

1. Акт-накладна приймання передачі (внутрішнє переміщення) основних засобів (форма № 03-1).
2. Акт приймання відремонтованих, реконструйованих й модернізованих основних засобів, який використовують для оформлення операцій з приймання основних засобів після ремонту, модернізації.
3. Відомість нарахування зносу – документ, в якому зазначаються дані про вид основного засобу, кореспондуючий рахунок, сума амортизації.
4. Акт інвентаризації основних засобів

Ведення обліку МШП на ПрАТ «Оболонь» використовує наступні первинної документації:

1. Картка обліку МШП (форма № МШ-2.
2. Акт вибуття МШП (форма № МШ-4)
3. Особова картка обліку спецодягу, спецвзуття і запобіжних пристроїв (форма МШ-6).
4. Відомість обліку видачі (повернення) спецодягу, спецвзуття, запобіжних пристроїв – (форма МШ-7.
5. Акт на списання МШП (форма № МШ 8.

Обліку запасів на ПрАТ «Оболонь» використовує первинні документи:

- які надходять від постачальника:
 - * рахунок фактура;
 - *накладна, товарно-транспортна накладна;
 - *податкова накладна (з податку на додану вартість);
 - * платіжна вимога доручення;
 - *сертифікат якості, гарантійний талон тощо за необхідності;
- які заповнюються на підприємстві при отриманні запасів
 - * акт про приймання матеріалів (форма № М-7);

- * прибутковий ордер (форма № М-4);
- * довіреність (форма № М-2, М-26, бланк суворої звітності)
- * видається працівнику для отримання запасів у постачальника;
- * товарно-транспортна накладна (при доставці автомобільним транспортом);
- * акт про нестачі;
- * платіжна вимога-доручення чи платіжне доручення

Внутрішнього переміщення запасів потребує відповідного документального оформлення. Для цього на ПрАТ «Оболонь» використовується наступні документи:

1. Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (типова форма № М-11).

2. Лімітно-забірна картка (типові форми № М-8, № М-9, № М-28, № М-28а):

- типова форма № М-8 використовують, коли багаторазово відпускають матеріали з одним номенклатурним номером на період один місяць;
 - типова форма № М-9 – використовується при чотириразовому відпусканні лімітованих матеріалів, які відносяться до одного виду витрат;
 - типові форми № М-28 та № М-28а – використовується при відпусканні матеріалів у будівництві.
4. Акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів (типова форма № М-10).

Основною первинною документацією з обліку розрахунків з постачальниками є:

1. Договір купівлі-продажу.
2. Договір-підряду – цивільно-правовий документ.
3. Накладна – документ про приймання.
4. Акт-приймання передачі робіт (послуг).
5. Прибутковий ордер.

Для проведення операцій із покупцями ПрАТ «Оболонь» формує такі первинні документи :

1. Рахунок.
2. Рахунок-фактура.
3. Акт виконаних робіт.

Для проведення первинної документації для нарахування податків й платежів, то формують розрахунки із бухгалтерії, розрахунки із ПДВ - податкові накладні.

Первинною документацією щодо сплати податків й платежів на ПрАТ «Оболонь» є: виписки із реєстраційних рахунків органів ДКУ.

Щодо ведення обліку розрахунків по заробітній платі використовують таблиць обліку відпрацьованого часу робітниками й службовцями, якщо заробітна плата розраховується за відпрацьовані години.

Утримань з заробітної плати поділяють на обов'язкові(податок на доходи фізичних осіб; єдиний внесок на загальнообов'язкове соціальне страхування; військовий збір) й необов'язкові (за рішенням судових органів та приписами

виконавчих служб; за ініціативою працівника; за ініціативою професійних організацій.)

Обліковими регістрами, де відображаються дані по оборотах за рахунком 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» на ПрАТ «Оболонь» є Журнал №5,.

Ведення обліку власного капіталу на ПрАТ «Оболонь» користується первинними документами для створення статутного, пайового капіталу є статут, інвентаризаційні описи, накладні, пко, акти прийому-передачі, акти оцінки

Щодо обліку ведення доходів на ПрАТ «Оболонь» первинної документації із обліку доходів слід віднести довідку бухгалтерії

Первинної документації із обліку витрат на ПрАТ «Оболонь» доцільно виділити:

- Накладні на відпуск продукції в виробництво
- Авансовий звіт
- Калькуляції витрат
- Довідка бухгалтерії

РОЗДІЛ II. Бухгалтерський облік розрахунків з покупцями та його комп'ютеризація на ПРАТ «ОБОЛОНЬ»

2.1. Аналітичний і синтетичний облік розрахунків з покупцями за національними стандартами

Розрахунки підприємства з іншими юридичними і фізичними особами є невіддільною частиною роботи суб'єкта господарювання які завбачають формування певних зобов'язань однієї сторони перед іншою. Так як погашення зустрічних зобов'язань найчастіше відбувається не одночасно, то в однієї сторони виникає право вимагати компенсацію заборгованості, а у іншої – зобов'язання її погасити. Тому через це, у бухгалтерському обліку першої сторони виникає дебіторська, а в іншої сторони – кредиторська заборгованість. детальні основи формування у бухгалтерському обліку та розкриття у фінансовій звітності інформації про дебіторську заборгованість визначено у П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Після того, як підприємство відвантажило (відпуску) готову продукцію, товари покупцям, передало виконання робіт і послуг, замовник у процесі реалізації переміщається у сферу розрахунків – виникає дебіторська заборгованість. Форми та порядок розрахунків з покупцями і замовниками визначають завчасно укладеними договорами.

Головними правилами укладання, виконання, припинення (розірвання) договірних зобов'язань впорядковується двома кодексами: Цивільним кодексом України і Господарським кодексом України

Договір укладається в усній або у письмовій формі. Це може бути здійснено як шляхом складання одного документу, підписаного сторонами, так і шляхом обміну листами, телеграмами, телефонограмами, спілкування через Інтернет тощо, які обов'язково повинні бути підписані стороною, що їх надсилає.

Для окремих видів договорів законодавством встановлено їх обов'язкове нотаріальне посвідчення та державна реєстрація.

Укладання договору, як правило, відбувається у два етапи:

- розгляд проекту договору;
- акцепт (згода укласти договір).

Стадія розгляду проекту договору належить до найскладніших ділянок договірної роботи, при цьому найбільшої уваги суб'єкта господарювання потребують такі складові (істотні умови) правочину:

1. Предмет договору (характеризує передані активи, роботи, що підлягають виконанню, послуги, що надаються, або необхідний результат дій);
2. Ціна договору (учасники зобов'язані у будь-якому разі погодити ціну, за її відсутності договір вважається неукладеним, але тільки в тому випадку, якщо сторони не домовились про порядок її визначення);
3. Строк дії договору (час, протягом якого сторони можуть здійснити свої права і виконати свої обов'язки);
4. Форма розрахунків;
5. Способи забезпечення зобов'язань (такими способами можуть бути: неустойка, порука, гарантія, застава, завдаток);

6. Підстави дострокового припинення договору (за згодою сторін внаслідок передачі боржником кредитору відступного (грошей, іншого майна тощо); шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог і т.п.);

7. Порядок вирішення спорів (у господарському або третейському суді);

8. Підписи сторін (повноважного представника).

Формування та погашення дебіторської заборгованості опрацьовують такими первинними документами, які підтверджують факт здійснення господарської операції табл. 1.2.1:

Таблиця. 2.1.1

Первинні документи за розрахунками з покупцями і замовниками

Розрахунки з вітчизняними покупцями	Розрахунки з іноземними покупцями
Формування дебіторської заборгованості	
Накладна Рахунок-фактура Рахунок Акт здачі-приймання виконаних робіт Товарно-транспортна накладна (ТТН) Комерційні документи Податкова накладна (в частині обліку ПДВ)	Комерційні документи (рахунки-фактури – Invoice) Транспортні накладні (залізничні, авіанакладна, товарно-транспортна накладна і т.п.) Митна декларація Платіжні документи про перерахування сум податкових та митних платежів Довідки та розрахунки бухгалтерії про наявність курсових різниць
Погашення дебіторської заборгованості	
Виписка банку Прибутковий касовий ордер, чек РРО Векселі	Виписка банку Інкасо Векселі

Для того, щоб вести облік дебіторської заборгованості за товари, роботи послуги використовують передбачений планом рахунку, рахунок 36 «Розрахунки покупцями та замовниками», який згідно Інструкції № 291 має такі субрахунки:

- 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»;
- 362 «Розрахунки з іноземними покупцями»;
- 363 «Розрахунки з учасниками промислово-фінансових груп»;
- 364 «Розрахунки за гарантійним забезпеченням»

Рахунок 36 – активний, балансовий, за дебетом показує продажну вартість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг (у тому числі на виконання бартерних контрактів), з якого утримується податок на додану вартість, акцизний податок та інші податки, збори (обов’язкові платежі), що підлягають перерахуванню до бюджету та позабюджетних фондів і включені до вартості

реалізації. За кредитом – суму виплат, які було надійшли на рахунки підприємства в банківських установах, в касу та інші види розрахунків. Сальдо рахунку дебетове, показує заборгованість покупців та замовників за одержану продукцію, товари, роботи, послуги і відображається (з урахуванням коригування на суму резерву сумнівних боргів) в другому розділі активу балансу у складі оборотних активів.

Приклад операції з обліку дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги наведені у табл. 1.2.2

Таблиця 2.2.2.

Кореспонденція бухгалтерських рахунків з обліку дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги

№ з/п	Зміст господарської операції	Підстава (документ)	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дебет	Кредит	
	1	2	3	4	5
1	Реалізовано продукцію, товари, роботи і послуги покупцям	Накладна ТТН Акт приймання-здачі – виконаних робіт	36.1	70.1,70.2 , 70.3	12 000
2	Отримали грошові кошти від покупців	Виписка банку, ПКО	30.1,31.1	36.1	5 100
3	Отримали короткострокового векселя в рахунок забезпечення дебіторської заборгованості	Акт приймання-передачі векселя	34.1	36.1	7 000
4	Отримали довгострокового векселя в рахунок забезпечення дебіторської заборгованості	Акт приймання-передачі векселя	18.2	36.1	1 210
5	Списання дебіторської заборгованості за рахунок резерву сумнівних боргів	Бухгалтерська довідка	38	36	2 450
6	Повернена покупцями продукція, надані покупцям знижки, відмова покупців від оплати частини продукції та інші випадки відмови покупців	Накладна Бухгалтерська довідка	70.4	36.1	4 050

	від оплати				
7	Взаємозарахування заборгованостей у випадку бартерних операцій	Бухгалтерська довідка	63	36.1	24 100
8	Взаємозарахування заборгованостей у випадку попередньої оплати	Бухгалтерська довідка	68.1	36.1	1 700
9	Відновлена сума дебіторської заборгованості покупця, яка раніше була визнана безнадійною	Бухгалтерська довідка	36.1	71.6 071	9 000
10	Повернені покупцю зайво отримані кошти	Виписка банку, ВКО	36.1	30.1,31.1	110

Наявність у підприємства дебіторської заборгованості передбачає певний ступінь ризику непогашення її боржником. Поточна дебіторська заборгованість щодо якої існує невпевненість, стає *сумнівною* заборгованістю. Її частина, якщо підприємство не застосує заходів з погашення, перетворюється в *безнадійну* дебіторську заборгованість – заборгованість, відносно якої у підприємства існує впевненість в її непогашення боржником та за якою минув строк позовної давності.

Відповідно до П(С)БО 10 за поточною заборгованістю за розрахунками за відвантаженою продукцією необхідно створювати резерв сумнівних боргів як частину загальної суми заборгованості, коли існує невпевненість її погашення боржником.

Передбачено два способи обчислення резерву сумнівних боргів:

- • застосуванням абсолютної суми сумнівної заборгованості;
- • застосуванням коефіцієнта сумнівності.

За першим методом величину резерву визначають на підставі аналізу платоспроможності окремих дебіторів.

Підприємство-кредитор на дату складання фінансової звітності повинне провести аналіз платоспроможності за кожним дебітором і вивести за ними індивідуальний коефіцієнт сумнівності, за яким потім визначають суму резерву за даною заборгованістю. Підприємство вважають неплатоспроможним, якщо сума оборотних активів (грошових коштів, дебіторської заборгованості, виробничих запасів) є більшою або дорівнює його зовнішньою зобов'язанням (заборгованості). Про неплатоспроможність підприємства можуть свідчити відсутність грошей на рахунках в банку, наявність непогашеної вчасно кредиторської заборгованості. Сума резервів за кожним дебітором буде становити загальну суму резерву сумнівних боргів за підприємством.

При цьому способі визначення індивідуального коефіцієнту сумнівності, він має досить суб'єктивний характер, оскільки платоспроможність будь-якого дебітора можна визначити тільки приблизно. Ступінь достовірності результату залежить від наявності повної та правдивої інформації про дебіторів і від кваліфікації експерта.

За другим методом величину резерву розраховують на основі класифікації простроченої дебіторської заборгованості шляхом множення суми залишку дебіторської заборгованості на початок періоду на коефіцієнт сумнівності.

Коефіцієнт сумнівності можна розраховувати такими способами:

- визначенням питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході;
- класифікацією дебіторської заборгованості за строками непогашення;
- визначенням проміжною питомої ваги списаної протягом періоду дебіторської заборгованості у сумі дебіторської заборгованості на початок належного періоду за попередні 3-5 років.

Врегульована на основі класифікації дебіторської заборгованості величина сумнівних боргів на дату балансу являє собою залишок резерву сумнівних боргів на ту саму дату. Залишок резерву сумнівних боргів на дату балансу ніколи не може бути більшим, ніж сума дебіторської заборгованості на ту саму дату.

Кожне підприємство для спостереження за дебіторською заборгованістю може обирати будь-який період та групувати її за термінами непогашення на власний розсуд. Найбільш доцільним періодом групування вважається період до трьох років.

Відповідно до Плану рахунків облік резервів за сумнівною дебіторською заборгованістю, у якого є шанс непогашення, ведуть на рахунку 38 "Резерв сумнівних боргів". Рахунок контрактивний, балансовий, регулюючий. За кредитом рахунку 38 відображають створення резерву сумнівних боргів у кореспонденції з рахунками обліку витрат, за дебетом – списання сумнівної заборгованості в кореспонденції з рахунками обліку дебіторської заборгованості або зменшення нарахованих резервів у кореспонденції з рахунком обліку доходів.

Аналітичний облік за рахунком 38 ведуть в розрізі боржників або за термінами погашення дебіторської заборгованості залежно від того, за яким методом здійснюють нарахування резерву сумнівних боргів. Первинним документом для нарахування резерву є розрахунок бухгалтерії. На підприємстві на кожного дебітора відкривають картку аналітичного обліку у якій відображають: назву покупця (замовника), зміст операції, дату оплати за договором, дату фактичної оплати, сума створеного резерву сумнівних боргів. У таблиці 8.7 наведена кореспонденція рахунків з обліку резерву сумнівних боргів. Нарухування суми резерву сумнівних боргів за звітний період відображається у Звіті про фінансові результати у складі інших операційних витрат.

Таблиця 8.7.

Кореспонденція бухгалтерських рахунків і обліку резерву сумнівних боргів

№ з/п	Зміст господарської операції	Підстава (документ)	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
			Дебет	Кредит	
	1	2	3	4	5
1	Створення резерву сумнівних боргів	Бухгалтерська довідка, розрахунок	94.4	38	6 000

2	Сума дебіторської заборгованості, визнаної безнадійною, списана за рахунок резерву сумнівних боргів	Бухгалтерська довідка, розрахунок	38	36.1	4 500
3	Відображено на позабалансовому рахунку суму списаної заборгованості	Бухгалтерська довідка	71		4 500
4	Відновлена та відшкодована покупцем сума дебіторської заборгованості, яка раніше була визнана безнадійною	Бухгалтерська довідка, виписка банку	36.1 31.1	71.6 36.1	4 500
5	Відображено на позабалансовому рахунку сума дебіторської заборгованості визнаної безнадійною та відшкодованою покупцем	Бухгалтерська довідка		71	6 000
6	Сума дебіторської заборгованості, визнаної безнадійною, віднесена на витрати в частині, не покритої резервом сумнівних боргів	Бухгалтерська довідка, розрахунок	94.4	36.1	6 000

Виключення безнадійної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги з активів здійснюють з одночасним зменшенням величини резерву сумнівних боргів. У разі недостатності суми нарахованого резерву сумнівних боргів безнадійну дебіторську заборгованість за послуги списується з активів на інші операційні витрати.

Суму відшкодування раніше списаної безнадійної дебіторської заборгованості включають до складу інших операційних доходів.

Поточну дебіторська заборгованість, щодо якої створення резерву сумнівних боргів не передбачено, у разі визнання її безнадійною списують з балансу з відображенням у складі інших операційних витрат.

У балансі суму резерву віднімають від суми первісної вартості дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги (рядок 1125).

2.2 Особливості розкриття інформації про розрахунки з покупцями в бухгалтерській звітності за національними стандартами

Склад фінансової звітності:

- Баланс, Форма №1. У Балансі підприємства наводять інформацію про активи, зобов'язання та власний капітал на звітну дату. Форма Балансу складається з двох частин:

— активу, в якому відображають відомості про активи підприємства в розрізі їх видів;

— пасиву, в якому наводять інформацію про зобов'язання і власний капітал.

Підсумок активів Балансу має дорівнювати сумі зобов'язань і власного капіталу.

- Звіт про фінансові результати, Форма №2-одна з основних форм бухгалтерської звітності, яка характеризує фінансові результати діяльності організації за звітний період і містить дані про доходи, витрати і фінансові результати в сумі наростаючим підсумком з початку року до звітної дати.

- Звіт про рух грошових коштів, Форма №3. Звіт складається з метою подати користувачам фінансової звітності повну, правдиву та неупереджену інформацію про зміни, що відбулися в грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період.

- Звіт про власний капітал, Форма №4. Звіт складають для надання користувачам фінансової звітності інформації про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. У ньому наводять джерела поповнення власного капіталу, а також операції, в результаті здійснення яких власний капітал було зменшено. Крім того, структура форми № 4 дозволяє відстежити внутрішнє переміщення власного капіталу, наприклад його зміну, пов'язану з розподілом прибутку підприємства.

- Примітки до фінансової звітності, Форма №5. Сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію та обґрунтованість статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності

Річна фінансова звітність має бути подана у строго відведені строки. Так, річну фінзвітність підприємства подають не пізніше 28 лютого року, наступного за звітним.

Сторони, зацікавлені в інформації про діяльність підприємства, в ринкових умовах можна поділити на дві основні категорії: внутрішні та зовнішні користувачі.

До внутрішніх користувачів інформації відноситься управлінський персонал корпорації, який приймає різні рішення виробничого і фінансового характеру. Наприклад, на базі звітності складається фінансовий план підприємства на наступний рік, приймаються рішення про ціноутворення тощо.

Зовнішніми користувачами є:

1) користувачі, безпосередньо зацікавлені в діяльності корпорації:

- теперішні та потенційні власники підприємства, яким необхідно визначити збільшення або зменшення частки власних засобів підприємства та оцінити ефективність використання ресурсів керівництвом підприємства;

- теперішні та потенційні кредитори, які використовують звітність для оцінки доцільності надання або продовження кредиту, визначення умов кредитування, гарантій повернення кредитів, оцінки довіри до корпорації як до клієнта;

- постачальники та покупці, які визначають надійність ділових зв'язків з клієнтом;

- держава в особі податкових органів, які перевіряють правильність оформлення звітних документів, розрахунків податків, визначають податкову політику;

- працівники корпорації, які цікавляться даними звітності з точки зору рівня їх заробітної плати та перспектив роботи на підприємстві;

2) користувачі, опосередковано зацікавлені в діяльності підприємства, яким вивчення звітності необхідно для захисту інтересів безпосередніх користувачів:

- аудиторські служби, які перевіряють дані звітності на відповідність законодавству та загальноприйнятим правилам обліку та звітності з метою захисту інтересів інвесторів;

- консультанти по фінансових питаннях, які використовують звітність з метою розробки рекомендацій своїм клієнтам щодо розміщення капіталу в те чи інше підприємство;

- біржі цінних паперів;

- державні органи, які приймають рішення про реєстрацію підприємств, припинення їх діяльності та оцінити необхідність зміни методів обліку та складання звітності;

- законодавчі органи;

- юристи, яким необхідна звітність для оцінки виконання умов договорів, дотримання законодавчих норм при розподілі прибутку, а також для визначення умов пенсійного забезпечення;

- статистичні органи, які використовують звітність для статистичних узагальнень по галузях та для порівняльного аналізу і оцінки результатів діяльності на галузевому рівні;

- преса та інформаційні агентства, які використовують звітність для підготовки оглядів, оцінки тенденцій розвитку і аналізу діяльності окремих підприємств та галузей, розрахунку узагальнюючих показників фінансової діяльності;

- профспілки, зацікавлені у фінансовій інформації для визначення власних вимог щодо заробітної плати та умов трудових угод;

- громадськість, якій необхідна інформація щодо діапазону діяльності підприємства, кількості надання ним робочих місць тощо.

Для скупчення інформації про дебіторську заборгованість і відображення господарських операцій у новому Плані рахунків застосовують рахунки класу 1 "Необоротні активи" та класу 3 "Кошти, розрахункові та інші активи". Ці рахунки об'єднуються у відповідні статті, які відображаються в Балансі (форма №1) за встановленою П(С)БО 2 формою. Дебіторська заборгованість відображається у лівій частині балансу - Активів.

Порядок віднесення рахунків, на яких обліковується довгострокова чи поточна дебіторська заборгованість, наведено в табл. 2.2.1

Таблиця 2.2.1

Відображення дебіторської заборгованості у Балансі (форма №1) та у Плані рахунків бухгалтерського обліку

Статті активу балансу	Код	№	Назва рахунка
-----------------------	-----	---	---------------

	рядка	рахунка	
I. Необоротні активи			
Довгострокова дебіторська заборгованість	50	161	Заборгованість за майно, що передане у фінансову оренду
		162	Довгострокові векселі одержані
		163	Інша дебіторська заборгованість
Відстрочені податкові активи	60	17	Відстрочені податкові активи
II. Оборотні активи			
Векселі одержані	150	341	Короткострокові векселі, одержані в національній валюті
		342	Короткострокові векселі, одержані в іноземній валюті
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			

чиста реалізаційна вартість	160		Розрахункова сума (рядок 161 - рядок 162)
первісна вартість	161	361	Розрахунки з вітчизняними покупцями
		362	Розрахунки з іноземними покупцями
резерв сумнівних боргів	162	38	резерв сумнівних боргів
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	170	641	Розрахунки за податками
за виданими авансами	180	371	Розрахунки за виданими авансами
з нарахованих доходів	190	373	Розрахунки за нарахованими доходами
		377*	Розрахунки з іншими дебіторами
		682	Внутрішні розрахунки
		683	"Внутрішньогосподарські розрахунки
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	372	Розрахунки з підзвітними особами
		374	Розрахунки за претензіями
		375	Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків
		376	Розрахунки за позиками членам кредитних спілок
		377	Розрахунки з іншими дебіторами
		642	Розрахунки за обов'язковими платежами
		651	За пенсійним забезпеченням
		652	За соціальним страхуванням
		653	За страхуванням на випадок безробіття
		654	За індивідуальним страхуванням
655	"За страхуванням майна		

Понад усім, для обліку дебіторської заборгованості присвячено позабалансовий субрахунок 071 "Списана дебіторська заборгованість". На 071 рахунку обліковують списану дебіторська заборгованість протягом не менше 3 років з дня списання. Продовж строку повинно бути спостереження за майновим станом боржника. Така дебіторська заборгованість остаточно списується з позабалансового субрахунка 071 після надходження суми в порядку відшкодування, із віднесенням її на рахунок 716 "Відшкодування раніше списаних активів", або після закінчення строку обліку такої заборгованості.

2.3. Опис та застосування інформаційних технологій обліку розрахунків з покупцями

У сучасних умовах зовнішнє середовище підприємств характеризується нестабільністю й високою швидкістю змін, що не може не відбиватися на самому підприємстві. У такій ситуації на перший план виходять проблеми, пов'язані з одержанням, обробкою й зберіганням інформації, що призводить до необхідності інтегрувати та органічно поєднувати інформаційні та виробничі технології. Будь-який рівень управління потребує інформації з усіх функціональних систем (у різних обсягах і з різним ступенем узагальнення). Сьогодні це завдання на підприємствах вирішується за допомогою різноманітних інформаційних систем.

На сьогодні підприємства потребують сучасної автоматизованої інформаційної системи обліку на базі сучасних засобів обчислювальної техніки, яка дає змогу забезпечити: своєчасне та повне задоволення інформаційних потреб користувачів; виконання контрольних і аудиторських завдань із метою одержання потрібної інформації про наявні відхилення; прогнозування та аналіз господарсько-фінансової діяльності підприємства; отримання на основі автоматизації ефективних управлінських рішень

Сьогодні на ринку представлено широкий спектр програм автоматизації обліку, найпоширенішими з яких і найбільш адаптованими до української системи обліку є "Парус-Бухгалтерія", IT-Enterprise.Бухгалтерія та "1С: Бухгалтерія 8 для України".

"Парус-Бухгалтерія" – простий, але багатофункціональний програмний продукт, який дозволяє автоматизувати бухгалтерський і податковий облік в організаціях малого та середнього бізнесу [23].

Система володіє певним набором функцій в бухгалтерському та податковому обліку, в бухгалтерській звітності.

Бухгалтерський облік:

- облік банку та каси;
- облік основних засобів, МНА;
- облік господарських операцій;
- облік матеріальних цінностей;
- облік свідоцтв про відрядження та авансових звітів;

- формування оборотних відомостей різних типів;
- рух коштів по рахунках;
- рух коштів по аналітичних рахунках;
- рух коштів у розрізі проводок;
- рух матеріальних цінностей;
- розрахунки з дебіторами-кредиторами [23].

Податковий облік:

- облік вхідних та вихідних податкових накладних;
- реєстри отриманих, виданих податкових накладних;
- облік податкового кредиту та податкових зобов'язань, валових доходів і валових витрат [23].

Бухгалтерська звітність:

- всі звіти, що передбачені чинним законодавством та аналітична звітність;
- задача звітності у форматі .xml [23].

Також існує додаткова можливість інтеграції програмного продукту "Парус-Бухгалтерія" з інформаційно-аналітичною системою з законодавства України "Парус-Консультант". З головного меню будь-якого розділу "Парус-Бухгалтерія", можна завантажити список всіх нормативних і законодавчих актів, а також консультацій та роз'яснень фахівців, що регламентують дії користувача в правовому полі України щодо того облікового реєстра, з якого була викликана допомога [23].

IT-Enterprise.Бухгалтерія – це українська програма, що дає змогу вести всі типи бухгалтерського обліку. Зручна, проста у використанні та налаштуванні. Програмний продукт для бухгалтерського та податкового обліку є втіленням багаторічного досвіду команди фахівців [2].

Особливості IT-Enterprise. Бухгалтерія:

1. можливість одночасного використання україномовного, російськомовного та англійськомовного інтерфейсів системи для різних користувачів;
2. ведення обліку по необмеженій кількості юридичних осіб;
3. можливість вивантаження звітів в М.Е.Док та інші системи подачі звітності;
4. простота конвертація даних з інших бухгалтерських програм;
5. оперативна підтримка діючого податкового законодавства України;
6. безшовна інтеграція з іншими модулями системи керування (керування складським обліком, керування заказами, виробництвом та ін.);
7. конфігурування під особливості ведення обліку в компанії [2].

У кваліфікаційній роботі була застосована програма «1С:Підприємство 8.2». Типова конфігурація «1С» дає змогу автоматизувати облік розрахунків з покупцями. Паралельно ведеться і податковий облік цих операцій.

Завдяки своїй універсальності і гнучкості вона легко налаштовується для потреб конкретної організації та дозволяє вирішувати широке коло завдань автоматизації будь-яких розділів обліку на підприємстві, а також вести облік по декількох організаціях в одній інформаційній базі.

«1С: Підприємство 8.0» - це набір прикладних рішень, побудованих за єдиними принципами і на єдиній технологічній платформі. Завдяки даній програмі можна вирішити багато різних питань пов'язаних з обліком та управлінням підприємством. Серед зручностей "1С: Підприємство 8.0" слід виділити можливість зміни користувачем збережених даних, для чого відповідає необхідність створювати складні запити й переробляти результати їх обробки в об'єкти мови програмування, а лише достатньо отримати об'єкт із бази даних, змінити його властивості та знову зберегти.

Бухгалтерський і податковий облік реалізовані відповідно до чинного законодавства України. До складу "1С: Бухгалтерія 8 для України" включений план рахунків бухгалтерського обліку, відповідний Наказу Міністерства Фінансів України "Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його використання" від 30 листопада 1999 р. № 291.

Для початку роботи в «1С: Підприємство» необхідно заповнити картку підприємства. Для цього в меню «Підприємство» вибираємо пункт «Організації». Зі списку вибираємо ПрАТ «Оболонь». У відкритому вікні заповнюємо основні дані про організацію: назва, юридична або фізична особа, основний банківський рахунок, коди організації, номери реєстрації, контактна інформація, інше(рис. 2.3.1).

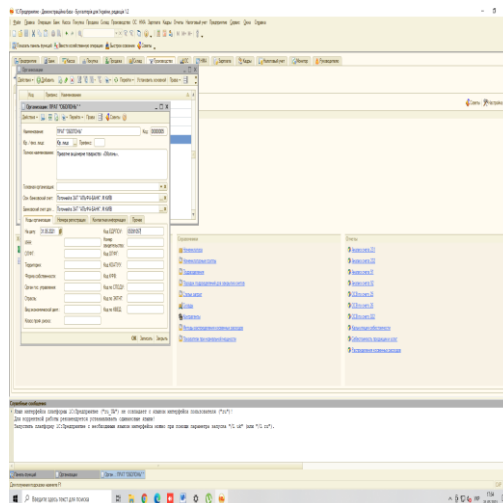

Рис. 2.3.1. Заповнення даних про підприємство

Натискаємо кнопку «ОК» у формі «Організації» для збереження даних та закриття форми.

Для введення параметрів облікової політики організації з бухгалтерського обліку вибираємо в меню «Підприємство» пункт «Облікова політика», а в ньому підпункт «Облікова політика організації». Для створення нового запису про облікову політику

вибираємо меню «Дія» – «Додати». Далі заповнюємо параметри облікової політики бухгалтерського обліку (рис 2.3.2).

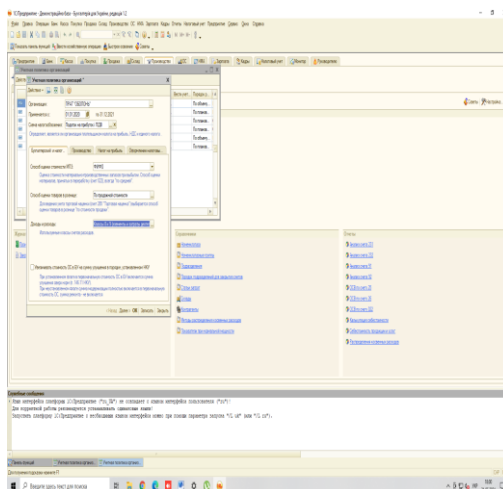

Рис. 2.3.2. Введення параметрів облікової політики

Натискаємо кнопку «ОК» для збереження даних про облікову політику та закриття форми «Облікова політика організації».

Далі необхідно заповнити початкові залишки по рахунках бухгалтерського обліку. Початкові залишки вводяться датою, що передує початку періоду, в якому починається робота в програмі. В даному випадку залишки необхідно вводити на 31 грудня 2020 року. Для введення початкових залишків в меню «Підприємство» обираємо пункт «Введення початкових залишків». У відкритому вікні зі списку рахунків вибираємо необхідний рахунок і натискаємо на кнопку «Ввести початкові залишки». Після цього відкриється документ «Введення початкових залишків». Документом «Введення початкових залишків» відбувається введення початкових залишків у розрізі розділів обліку. При введенні початкових залишків інформація в формі введення залишків оновлюється автоматично. Таким чином вводять початкові залишки по кожному рахунку (рис 2.3.3).

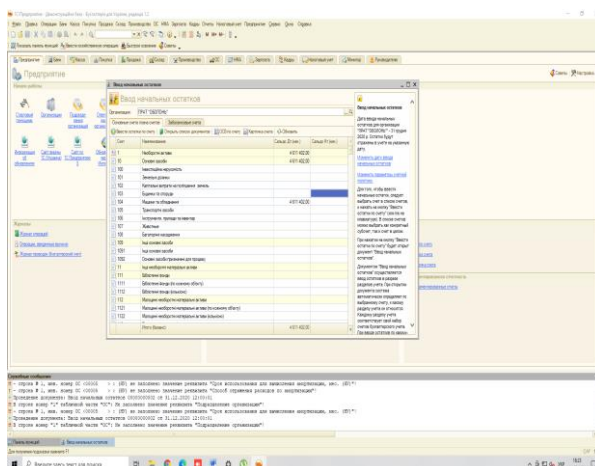

Рис. 2.3.3 Введення початкових залишків

Для відображення розрахункових операцій в довідник «Контрагенти» (Довідники→Контрагенти), створюємо покупців підприємства та заповнюємо інформацію по них інформація про Організацію, Контрагента, Склад, Договір та банківський рахунок. Далі у табличній частині заповнюється інформація про продукцію, яка буде реалізована –

її найменування, ціна, кількість, одиниця виміру, ставка та сума ПДВ, загальна сума (рис 2.3.4)

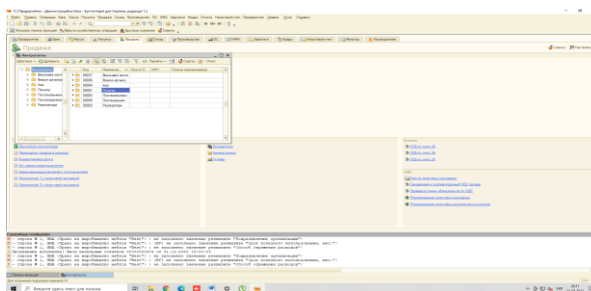

Рис. 2.3.4. Введення даних про покупців організації

Після введення даних про покупців підприємства відображаємо реалізацію товару. Для реалізації товару необхідно вибрати в меню «Продаж» – «Реалізація товарів і послуг». У відкритому вікні вибираємо додати, додаємо покупця, заповнюємо поле «Договір», «Склад», «Контрагент», «Номенклатура та натискаємо записати (рис. 2.3.5.)

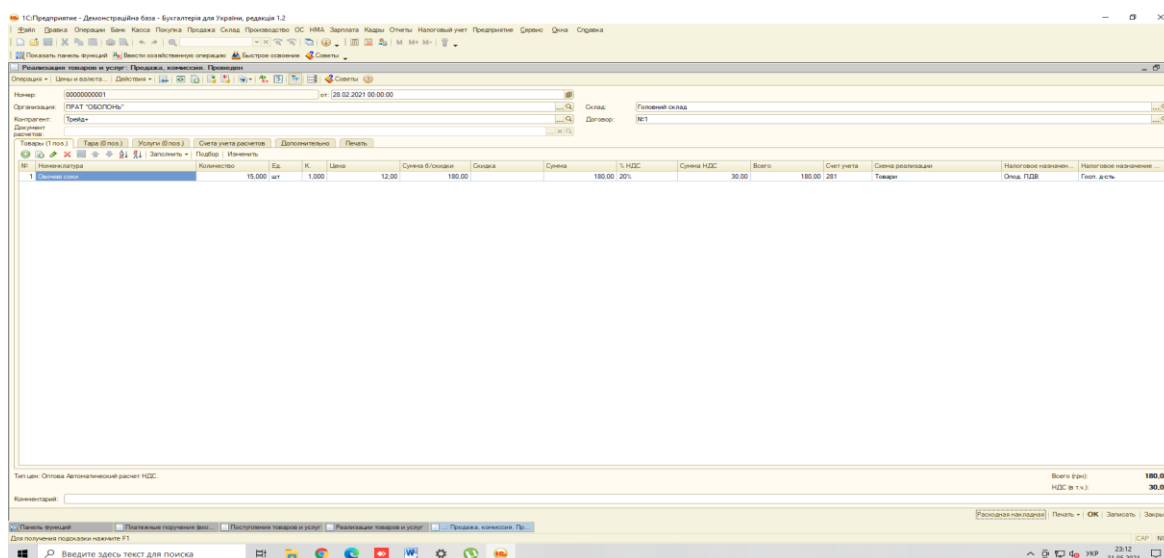

Рис. 2.3.5. Реалізація товарів і послуг

Для відображення надходження коштів від покупця за товар заходимо в «Банк» – «Платіжне доручення вхідне». Заповнюємо всі необхідні реквізити. Проводимо операцію та натискаємо записати (рис. 2.3.6).

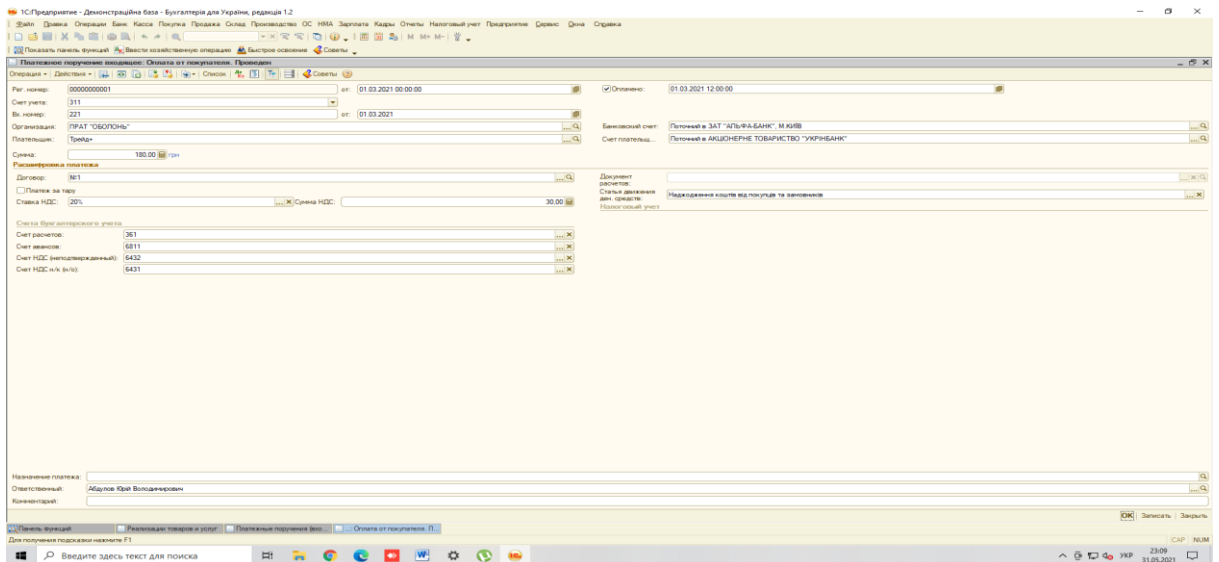

Рис. 2.3.6. Списання товарів

Щоб перевірити чи коректно прошла операція заходимо в «Документи»-«Продажи»-«Акт звірки» (рис. 2.3.7.).

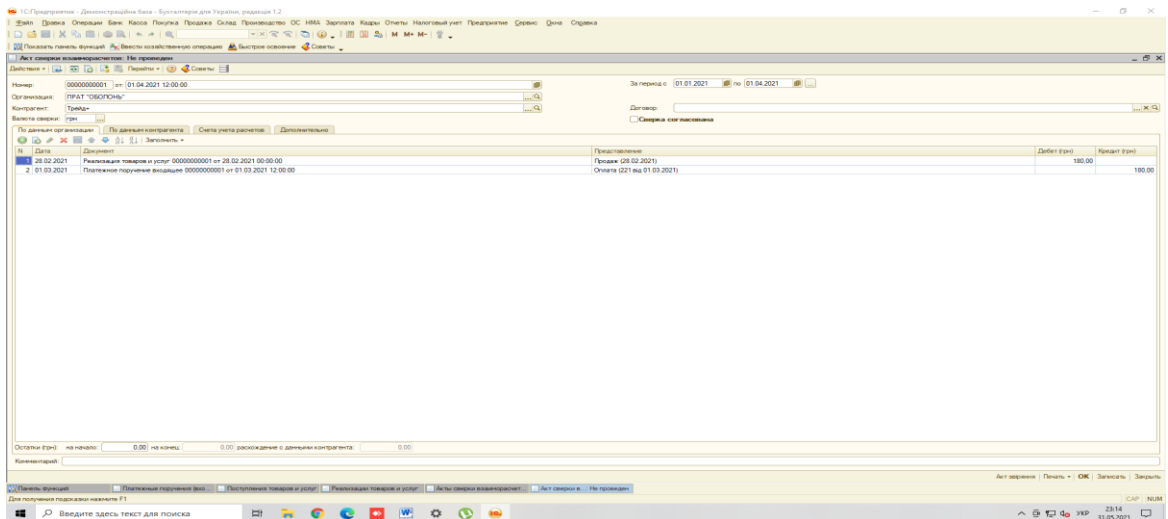

Рис. 2.3.7. Списання товарів

Після проведення роботи можна відмітити, що система «1С:Підприємство» гарантує з'ясування всіх задач, що стоять перед бухгалтерською службою підприємства.

Застосування сучасних інформаційних технологій для створення електронного документообігу сприяє вирішенню проблеми щодо удосконалення організації документообігу на підприємствах. Запуск сучасних інформаційних технологій впливає на прискорення оброблення облікових даних та їх передачі всім користувачам.

В даній роботі з комп'ютеризації у програмі «1С: Підприємство» було сформовано:

- Оборотно-сальдова відомість (Додаток І);
- Обороти по рахунку 28 (Додаток ІІ);
- Обороти по рахунку 36 (Додаток Т);
- Картка по рахунку 28 (Додаток І);
- Картка по рахунку 36 (Додаток У);

- Аналіз рахунку 28 (Додаток Ф1);
- Товарно транспортна накладна (Додаток Ц);
- Податкова накладна (Додаток Ж);
- Видаткова накладна (Додаток К);
- Акт звірки взаєморозрахунків(Додаток Й)
- Рахунок на оплату (Додаток З)

Розділ III. Техніко-економічний аналіз діяльності ПРАТ «ОБОЛОНЬ», аналіз і теоретичні основи аудиту відпускних за 2019-2020 роки

3.1. Техніко-економічний аналіз діяльності ПРАТ «ОБОЛОНЬ» за 2019-2020 роки

Фінансовий стан підприємства характеризує його впевненість власними оборотними коштами, оптимальне співзалежність запасів товарно-матеріальних цінностей з необхідністю виробництва, вчасне проведення розрахункових операцій, платоспроможність. Стійке фінансове становище є результатом дії зовнішніх та внутрішніх факторів. Як у міжнародній, так і у вітчизняній практиці для аналізу фінансового стану використовується система абсолютних і відносних показників. Оцінку фінансового стану ПРАТ «Оболонь» подано у табл.3.1.1

Таблиця 3.1.1

Основні показники фінансового-економічного стану ПРАТ «Оболонь» за 2019-2020 роки, тис.грн.

Джерело	№	Показники	Роки		Абсл. відх. +/-	Темп зміни %
			2019 р.	2020 р.		
Ф2 р.200	1	Чистий дохід від реалізації (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	5 466 148	5 549 706	+83 558	+ 1,53
Ф2 р.2050	2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	(4 277 833)	(4 070 109)	-157 724	- 4,86

Ф2 р. 2090	3	Валовий прибуток, тис. грн.	1 188 315	1 479 597	+291 282	+ 24,51
Ф2 р. 2120	4	Інші операційні доходи, тис. грн.	50 572	74 094	+23 522	+ 40,51
Ф2 р.2130	5	Адміністративні витрати, тис. грн.	(337 100)	(361 150)	+24 050	+ 7,13
Ф2 р.2150	6	Витрати на збут, тис. грн.	(661 989)	(719 636)	+57 647	+ 8,71
Ф2 р.2180	7	Інші операційні витрати, тис. грн.	(20 110)	(6 593)	- 13 517	- 67,22
Ф2 р.2190	8	Фінансовий результат від операційної діяльності(прибуток, збиток) , тис. грн.	219 688	466 312	+246 624	+ 112,26
Ф2 р.2200	9	Дохід від участі в капіталі, тис. грн.	39 058	0	-39 058	- 100
Ф2 р.2220	10	Інші фінансові доходи, тис. грн.	280	338 280	+338 000	+ 33 827 900
Ф2 р.2240	11	Інші доходи, тис. грн.	- 1 418	15 776	+17 194	- 1212,6

Ф2 р.2250	12	Фінансові витрати, тис. грн.	(329 215)	(255 444)	-73 771	- 22,41
Ф2 р.2255	13	Втрати від участі в капіталі, тис. грн.	(0)	(1 618)	+1 618	+ 100
Ф2 р.2270	14	Інші витрати, тис. грн.	(-216 198)	(238 394)	+454 592	+ 210
Ф2 р.2290	15	Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	144 591	324 912	+180 321	+ 124,7
Ф2 р.2300	16	Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис. грн.	113 042	13 702	- 99 340	- 87,9
Ф2 р.2350	17	Чистий фінансовий результат, тис. грн.	257 633	338 614	+80 981	+ 31,4

З таблиці бачимо, що особливо суттєвий негативний вплив на рівень прибутковості ПрАТ «Оболонь» мають наступні статті витрат: 1) адміністративні витрати (зросли на 7,13%); 2) Витрати на збут (зросли на 8,71%) Крім того, варто відзначити, що в 2020 р., собівартість виробництва продукцію знизилась на 4,86% у порівнянні з 2019 роком що є позитивним результатом. Внаслідок цього ПрАТ «Оболонь» також отримала виручки на 1,53% (83 558 тис. грн) більше у 2020 р., ніж у 2019 р.. Також слід відмітити, що інші операційні витрати зменшилися на 67,22 % та фінансові витрати також зменшилися у 2020 р. на 22,41%, що має також не досить позитивний вплив. Проте, головним позитивним результатом діяльності ПАТ «Оболонь» в звітному періоді є отримання прибутку в розмірі 338 614 тис.грн., що на 31,4% більший ніж у 2019 році. У свою чергу показує на збільшенням обсягів виробництва та скороченням окремих статей витрат, про що обозначалось раніше. У цілому, необхідно відзначити, що дана тенденція показує, в цілому, нам про те, що підприємство розпочало провести успішну стратегію управління прибутком, котра дійсно покращує результативність діяльності аналізованого підприємства.

Отже, як бачимо з табл. 3.1.1 протягом 2019-2020 років не всі показники фінансово-економічного стану ПрАТ «Оболонь» відповідають нормативним значенням. Проте, у 2020 році відбулося покращення більшості з них. Так, зросли коефіцієнти інвестування, маневреності власного капіталу, автономії, поточної та швидкої ліквідностей, оборотності обігових коштів. Зокрема, позитивною тенденцією також є зменшення коефіцієнтів співвідношення позикових та власних коштів, фінансової залежності. Зростання рентабельності власного капіталу, а також активів та реалізованої продукції за чистим прибутком говорить про ефективне використання підприємством матеріальних, трудових і грошових ресурсів.

ПрАТ «Оболонь» є однією з найбільших компаній не тільки в Україні, але й в Європі, якій довіряють десятки тисяч споживачів. Досвід, набутий роками, грамотне управління, чітка організаційна структура, зацікавленість у власній справі, відповідальність перед споживачами – все це допомагає компанії тримати лідерські позиції на вітчизняному та іноземних ринках протягом багатьох років та розширювати свої виробничі потужності.

3.2. Теоретичні основи та практичний економічний аналіз розрахунків з покупцями на ПрАТ «ОБОЛОНЬ» за 2019-2020 роки

Аналіз стану розрахунків з покупцями та замовниками необхідно здійснювати для формування інформації щодо стану дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Існування дебіторської заборгованості у складі активів балансу свідчить про відволікання або навіть капіталізацію грошових коштів підприємства. Специфіка проявів і наслідків існування дебіторської заборгованості спонукає дослідити методику аналізу дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги.

Для аналізу обліку розрахунків з покупцями необхідно проаналізувати як змінювалися розрахунки на ПрАТ «ОБОЛОНЬ». Для цього скористаємося ф. 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та ф. 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

Для аналізу розрахунків з покупцями розрахуємо абсолютне та відносне відхилення.

Абсолютне відхилення – це різниця між показниками звітного року та показників базового року виражена в абсолютних одиницях.

Відносне відхилення - це співвідношення між показниками звітного року та торговічними показниками виражені у відсотках.

Проведемо аналіз розрахунків з покупцями таблиця 3.2.1.

Таблиця 3.2.1.

Макет для аналіз розрахунків з покупцями на підприємстві

№ п/п	Показник, тис. грн.	Рік		Абсолютне відхилення, тис. грн. (+/-)	Відносне відхилення, %
		Базовий	Звітний		
А	В	С	Д	Е	Ф
1.	Дебіторська за продукцію. товари і послуги	Ф. №2, р.1125,	Ф. №2, р.1125	D1-C1	D1/C1*100
2.	Дебіторська заборгованість за виданими авансами	Ф.№2, р.1130	Ф.№2, р.1130	D2-C2	D2/C2*100
3.	Інша поточна дебіторська заборгованість	Ф.№2, р.1155	Ф. №2, р.1155	D3-C3	D3/C3*100
4.	Довгострокова дебіторська заборгованість	Ф. №2, р.1040,	Ф. №2, р. 1040,	D4-C4	D4/C4*100

Внесемо дані ПрАТ «Оболонь» 2019-2020 рр. та проведемо необхідні розрахунки таблиця 2.2.2

Таблиця 2.2.2

Аналіз розрахунків з покупцями на ПрАТ «Оболонь» 2019-2020 рр.

№	Показник, тис. грн.	Рік		Абсолютне відхилення, тис. грн. (+/-)	Відносне відхилення, %
		2019	2020		
1	2	3	4	5	6
1	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари і послуги	269 966	272 112	11 146	104,27
2	Дебіторська заборгованість за виданими авансами	44 300	101 840	57 540	229,89
3	Інша поточна дебіторська заборгованість	18 911	20 095	1 184	106,26
4	Довгострокова дебіторська заборгованість	14 000	14 000	0	0

З даної таблиці бачимо, що дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зросла на 11 146,00 тис. грн, що склало 104,27%, в той час дебіторська заборгованість за виданими авансами зросла на 57 540 тис. грн.. Інша поточна дебіторська заборгованість зросла на 1 184 тис. грн.

Таблиця 2.

Аналіз структури дебіторської заборгованості ПрАТ «Оболонь» за 2019-2020 рр

№	Показник, тис. грн.	Питома вага у розрізі заборгованості, %		Зміна структури 2019 р. до 2020 р.
		2019	2020	
1	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари і послуги	77,76	66,69	-11,07
2	Дебіторська заборгованість за виданими авансами	12,76	24,9	12,14
3	Інша поточна дебіторська заборгованість	5,44	4,92	-0,52

4	Довгострокова дебіторська заборгованість	4,03	4,03	0
5	Усього дебіторська заборгованість	100	100	-

З даної таблиці можна зробити висновок, що дебіторська заборгованість за продукцію, товари і послуги у 2020 році стала зменшилась ніж 2019 році на 11,07%. Дебіторська заборгованість за виданими авансами в порівнянні з 2019 роком зросла на 12,14%. Інша поточна дебіторська зменшилась в 2020 на 0,52%.

3.3. Теоретичні основи аудиту розрахунків з покупцями

Кожне підприємство у своїй діяльності використовує розрахунки. Більшість господарських операцій господарюючих суб'єктів супроводжується розрахунками з покупцями та замовниками за реалізовані ними товари, надані послуги та виконані роботи. На ПРАТ "ОБОЛОНЬ" дебіторська заборгованість за розрахунками з покупцями та замовниками складає досить велику частку в складі оборотних активів підприємств, а це суттєво погіршує фінансовий стан будь-якого підприємства. Для стабільного, ефективного їх функціонування виникає потреба в чіткій та налагодженій організації контролю розрахунків з покупцями та замовниками.

На меті аудиту дебіторської заборгованості є перевірка інформації щодо повноти, достовірності, реальності, законності та правильності відображення в обліку та вчасних розрахунків.

Для організації якості стану внутрішнього контролю та обліку дебіторської заборгованості, як правило, вдаються до опитування, це дає змогу у досить короткий термін скласти перше припущення та оцінити загальний стан обліку операцій, найбільш чутливі місця в системі обліку розрахунків і визначити подальший напрямок перевірки.

Здобувши в процесі раніше планування дані про підприємство, аудитор починає розробки загального плану аудиту. План аудиту є документом організаційно-методологічного характеру та формується з переліку робіт на основних етапах аудиту тастроків їх втілення із зазначенням джерел інформації. Аудит дебіторської заборгованості підприємства ліпше проводити в кілька етапів.

План здійснення аудиту доходів розробляється на основі МСА 300 "Планування". На підготовчій стадії аудиту проводиться оцінка системи внутрішнього контролю.

Тест аудитора для перевірки стану системи внутрішнього контролю дебіторської заборгованості наведено в табл. 3.1.1.

Таблиця 3.1.1.

Тест аудитора для перевірки стану системи внутрішнього контролю
дебіторської заборгованості

№ з/п	Зміст запитання	Варіанти відповіді		
		так	ні	інф. відсутня
1	2	3	4	5
<i>/. Контроль роботи з укладання договорів</i>				
1.1.	Чи є в наявності договори на реалізацію продукції (робіт, послуг)?	✓		
1.2.	Чи ведеться в хронологічному порядку реєстрація договорів на реалізацію продукції (робіт, послуг)?	✓		
1.3.	Чи беруть участь в укладанні договорів усі зацікавлені служби економічного суб'єкта?	✓		
1.4.	Чи ведеться контроль виконання договорів?	✓		
1.5.	Чи візує договори головний бухгалтер?	✓		
<i>//. Контроль розподілу функціональних обов'язків персоналу клієнта</i>				
2.1.	Чи залежить одержання авансів від виписки рахунків?	✓		
2.2.	Чи залежать виписка рахунків і відвантаження від роботи з коштами й іншим обліком дебіторської заборгованості?	✓		
2.3.	Чи залежать виписка рахунків від відправлення і збереження ТМЗ?	✓		
2.4.	Чи залежить контроль відповідності вимогам замовника від дебіторської заборгованості, бухгалтерського обліку і роботи з грошовими коштами?	✓		
2.5.	Чи залежить ведення аналітичного обліку дебіторської заборгованості від ведення Головної книги?	✓		
2.6.	Виписки по банківському рахунку розносить особа, не пов'язана з обліком дебіторської заборгованості та зобов'язань?	✓		
<i>///. Контроль системи обліку</i>				
3.1.	У період відпустки працівників, в обов'язок яких входить робота з дебіторською заборгованістю та зобов'язаннями, призначають виконувати їх обов'язок інших працівників бухгалтерії?	✓		
3.2.	Доступ до комп'ютеризованих записів дебіторської заборгованості та зобов'язань обмежений тими особами, яким необхідний такий доступ у рамках їхніх службових обов'язків?	✓		
3.3.	Документи на відвантаження, попередньо пронумеровані, рахунки-фактури ведуться з належною перевіркою їх послідовності?	✓		

3.4.	Чи контролюються недійсні й недійсні й невикористані рахунки?	✓		
3.5	Чи використовуються затверджені преїскуранти для виставлення рахунків?	✓		
3.7.	Чи перевіряються виписані клієнтам рахунки відповідною особою перед відвантаженням?	✓		
3.8.	Відвантажені кількості звіряються з кількостями, за якими виставляються рахунки-фактури?	✓		
3.9.	Детальна звірка аналітичного обліку дебіторської заборгованості із синтетичним рахунком проводиться власником, менеджером, бухгалтером чи іншою відповідальною особою?	✓		
3.10	Чи класифікується дебіторська заборгованість за термінами оплати, чи перевіряється на повноту і точність відповідною особою?	✓		
3.11	Скарги замовників і питання, пов'язані з виставленням рахунків-фактур, контролюються і вирішуються вчасно?	✓		
3.12	Журнал замовлень ведеться і перевіряється регулярно для обліку невід-вантажених замовлень?	✓		
3.13	Рахунки-фактури:			
<i>Продовження таблиці 3.1.1</i>				
	- порівнюються зі схваленими замовленнями на продаж	✓		
	- порівнюються з документацією на відвантаження	✓		
	- перераховуються на арифметичну точність	✓		
	- звіряються із затвердженими преїскурантами?	✓		
3.14	Записи в журналі реєстрації виписки рахунків періодично порівнюються з документами на відвантаження?	✓		
3.15	Сумарні підсумки (наприклад, сума партії) рахунків-фактур підбиваються щодня і порівнюються із записом у журналі-ордері?	✓		
3.16	Відповідна особа періодично порівнює фактичний продаж із плановим продажем і контролює суттєву різницю?	✓		
3.17	Адекватність резерву на покриття сумнівних боргів по рахунках періодично оцінюється відповідною особою?	✓		
3.18	Наявність актів звірки взаєморозрахунків	✓		
3.19	Наявність інвентаризаційних описів дебіторів, кредиторів	✓		
<i>IV. Аналіз актів перевірок різними контролюючими органами</i>				
4.1.	Наявність актів перевірки дебіторської заборгованості контролюючими органами: - внутрішніми;	✓		

	- зовнішніми.			
4.2.	Наявність помилок і фактів обману, виявлених контролюючими органами внутрішніми; - зовнішніми.	✓		
4.3.	Суттєвість помилок і фактів обману, виявлених контролюючими органами: - суттєві; - несуттєві.	✓		
4.4.	Інші питання, що стосуються дебіторської і кредиторської заборгованості.	✓		

Після складання плану аудиторської перевірки складається програма аудиту дебіторської заборгованості. Аудиторська програма розробляється з моменту конкретизації загального плану аудиту відповідно до національного нормативу аудиту «Договір на проведення аудиту №1».

Програма аудиту містить перелік питань за окремими темами, видами і напрямками очікуваних робіт, що підлягають перевірці, час проведення, види аудиторських процедур (за який період часу слід перевіряти, спосіб контролю). В аудиторську програму також вносять перелік об'єктів аудиту за його напрямками, терміни проведення. Наявність програми, крім того, забезпечує контроль за своєчасним і якісним використанням аудиторських процедур наведено на рис. 3.3.1.

Рис.3.3.1. Загальний план для проведення аудиту дебіторської заборгованості

Програма аудиту дебіторської заборгованості розглянута на табл. 3.3.1.

Програма аудиту дебіторської заборгованості

Аудиторські процедури	Мета перевірки	Аудиторські докази	Методи аудиту
2	3	4	5
Звірення залишку заборгованості за даними Головної книги з залишками в облікових регістрах	Впевнитися у існуванні, повноті, правильності, законності відображення у первинних документах	Відомість, Головна книга	Суцільний

Продовження таблиці 3.1.3

Перевірка наявності актів звірення і відповідності їх даних аналітичного і синтетичного обліків	Впевнитися у існуванні, повноті, правильності, законності відображення у первинних документах	Накладні, товарні накладні, рахунки – фактури, платіжні доручення, відомість.	Суцільний
Перевірка результатів проведення інвентаризації дебіторської заборгованості	Впевнитися у існуванні, повноті, правильності, відображення у первинних документах	Інвентаризаційна відомість.	Вибірковий
Перевірка джерела списання безнадійної заборгованості	Впевнитися у існуванні, повноті, правильності, відображення у первинних документах	Акт на списання представницьких витрат, Головна книга, баланс.	Вибірковий
Аудиторська перлеконовість операцій у фінансовій звітності	Перлеконовість в існуванні, повноті, правильності, законності відображення у первинних документах	Баланс, Головна книга	Суцільний

Отже, аудит повинен бути організований тим чином, щоб можна було адекватно відображати всі аспекти діяльності суб'єкта, що перевіряється, настільки наскільки вони відповідають перевіреним фінансовій інформації. Для того щоб аудитор висловив незалежну думку, він повинен одержати запевнення того, що

інформація у бухгалтерській документації та інших джерелах інформації достовірна і законна.

Виконання аудиту дебіторської заборгованості підприємств різних форм власності має значним інтересом, оскільки це сприяє впорядкуванню інформації, прозорості і достовірності даних стосовно розрахункових операцій із дебіторами. Безумовно, кожен аудитор володіє правом самостійно розкривати методику проведення аудиту, та все ж чітко поставлена мета і визначена методика проведення аудиту дебіторської заборгованості полегшить роботу виконавця й дасть змогу отримати повну та достовірну інформацію щодо питань дебіторської заборгованості.

Загальні висновки та пропозиції

Заборгованість покупців за реалізовані товари, виконані роботи та надані послуги в національній системі обліку відображається у складі активів підприємства і є джерелом одержання доходів. В Україні методологія відображення в обліку інформації про заборгованість покупців регламентується НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Саме цей стандарт надає класифікацію дебіторської заборгованості і поділяє її за термінами погашення на поточну, довгострокову та сумнівні борги.

Дебіторська заборгованість підприємства може суттєво впливати на його господарську діяльність. Бухгалтерська служба повинна здійснювати постійний контроль за станом дебіторської заборгованості і не допускати порушень договірних умов.

Метою даної роботи було поглиблене є дослідження нормативної та законодавчої бази; підсумувати наукові, методологічні та практичні знання щодо організації бухгалтерського обліку та аналізу процесу розрахунків з покупцями .

Об'єктом дослідження було обрано Приватне акціонерне товариство «Оболонь», код ЄДРПОУ 05391057, що знаходиться за адресою Україна, 04212, місто Київ, ВУЛ. БОГАТИРСЬКА, будинок 3.

Для підвищення ефективності фінансової діяльності ПрАТ «Оболонь» необхідно:

- здійснювати комплекс заходів з поліпшення збуту продукції, підвищення конкурентоспроможності підприємства щодо асортименту, цін та якості пропонованої продукції;
- втілити управлінські рішення і дії, які повинні бути засновані на правильних розрахунках, глибокому й всебічному економічному аналізі, бути науково обґрунтованими та оптимальними;
- зробити стратегію й тактику розвитку підприємства;
- збільшувати контроль за дебіторської заборгованості
- якнайбільше використовувати усі види ресурсів;
- грамотно побудувати договірні стосунки з постачальниками та покупцями.

